

Rekenhof

Jaarverslag 2011

Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van volksvertegenwoordigers
Brussel, juni 2012

Rekenhof

Jaarverslag 2011

*Verslag goedgekeurd in de algemene vergadering
van het Rekenhof van 20 juni 2012*

controleren
evalueren
informereren

Jaarverslag 2011

Voorwoord	7
Over het jaarverslag	9
Hoofdstuk 1 : Voorstelling van het Rekenhof	11
1.1 Visie, opdrachten en waarden	11
1.2 Organisatie	12
1.3 Middelen	14
1.4 Werking	20
Hoofdstuk 2: Certificering van de overheidsrekeningen – Impact op de organisatie en de werking van het Rekenhof	21
2.1 Inleiding	21
2.2 Definitie en internationaal normenkader	22
2.3 Certificering in België	26
2.4 Aard en voordelen van certificering	31
2.5 Rekenhof en certificering	32
2.6 Besluit	34
Hoofdstuk 3 : Auditresultaten	35
3.1 Uitvoering van de controles	35
3.2 Weerslag van de controles	42
Hoofdstuk 4 : Internationale betrekkingen	53
4.1 Europese Rekenkamer	53
4.2 Organisaties van hoge controle-instellingen	53
4.3 Buitenlandse delegaties	56
Hoofdstuk 5 : Externe aanwezigheid	57
5.1 European Stability Mechanism	57
5.2 Bijzondere commissie Dexia	58
5.3 Fedcom	58
5.4 Infosessie over de wet van 22 mei 2003 voor de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de staatsbedrijven	58
5.5 Single audit binnen de Vlaamse Gemeenschap	59
5.6 Betrekkingen met het Vlaams Parlement en de Vlaamse overheid	59
5.7 Vertegenwoordiging bij het auditcomité van de Service public de Wallonie	60
5.8 Deelname aan een studiedag met betrekking tot de subsidies	61
5.9 Deelname aan een internationaal seminarie rond innovatie in performance audit	61
5.10 Bijdrage aan een publicatie over performance auditing	61
Bijlagen	63

Voorwoord

Net zoals de voorgaande jaren schetst dit jaarverslag de menselijke, financiële en materiële middelen die in 2011 door het Rekenhof zijn ingezet om de opdrachten en taken op nationaal en internationaal niveau te realiseren. Het verslag stelt ook de resultaten voor van de werkzaamheden die het Rekenhof met de beschikbare middelen heeft uitgevoerd in zijn diverse activiteitendomeinen, en het bespreekt welke weerklank de publicaties van het Rekenhof hebben gekregen.

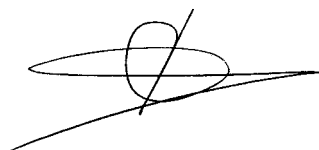
Dit jaarverslag maakt niet enkel de balans op van de activiteiten die het voorbije jaar werden ontplooid. Het omvat ook een prospectieve reflectie die kadert in het verlengde van de hervorming van de rijkscomptabiliteit. Die werd goedgekeurd in 2003 en krijgt stilaan concreet vorm voor de beleidseenheden die onder de controlebevoegdheid van het Rekenhof vallen. De hervorming heeft verregaande gevolgen voor de *core business* van het Rekenhof, meer bepaald het toezicht op het vaststellen van de overheidsrekeningen.

Onder impuls van doorgedreven standaardiseringsvereisten op internationaal niveau en steeds formelere vereisten op het niveau van bepaalde gefedereerde overheden, is het vaststellen van openbare rekeningen geleidelijk aan geëvolueerd. Vroeger werd een rekening gecontroleerd verklaard als ze in overeenstemming was met de verantwoordingsstukken, terwijl nu een certificeringsverklaring wordt afgeleverd als een rekening een getrouw beeld weergeeft.

Die evolutie heeft een impact op de manier waarop het Rekenhof werkt en georganiseerd is. Inderdaad, sinds het begin van het vorige decennium heeft het Rekenhof zijn interne organisatie en zijn werkmethodes voortdurend aangepast aan de modernisering van de administratie en aan de hervorming van de begroting en van de rijkscomptabiliteit. Het Rekenhof heeft ook meegeerkt aan de redactie van internationale normen voor de controle van de overheidsfinanciën en het heeft diverse overheden begeleid bij de overgang van een kascomptabiliteit naar een economische boekhouding. Op die manier bereidt het Rekenhof zich voor op de certificering van de algemene rekeningen. Het heeft heel wat inspanningen geleverd om de financiële controles te optimaliseren, in het bijzonder door gespecialiseerde auditeurs aan te trekken en door een controlemethode te ontwikkelen die steunt op internationale auditnormen en op geformaliseerde audittechnieken en -werkwijzen. Het volstaat echter niet dat het Rekenhof zijn interne organisatie en zijn werking afstemt op certificeringen. Een certificering heeft pas zin als de voorwaarden voor de opmaak van een kwaliteitsvolle rekening vervuld zijn. Dat houdt ook in dat de overheden werk maken van hun administratieve en boekhoudkundige organisatie en van een performante interne controle en interne audit.

Dit jaarverslag bevat een hoofdstuk gewijd aan de certificering van de overheidsrekeningen. Deze tekst wil in de eerste plaats het concept van de certificering en het bijbehorende normenkader definiëren, zowel in de nationale als in de internationale context. Het artikel beschrijft de aard en de voordelen van de certificering en gaat nader in op de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te komen tot een adequate en betrouwbare certificering.

Door deze reflectie over het nieuwe concept van de certificering van de overheidsrekeningen te publiceren, wil het Rekenhof - zijn missieverklaring indachtig - bijdragen tot een beter overheidsbeheer en een goed bestuur.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'D' with a horizontal line through it, and a long horizontal stroke extending to the left.

Ignace Desomer
Voorzitter

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'R' with a horizontal line extending to the right.

Philippe Roland
Eerste voorzitter

Over het jaarverslag

Doel

Het Belgische Rekenhof is een onafhankelijke instelling die voor rekening van de wetgevende macht belast is met de externe controle van de ontvangsten en de uitgaven van de regeringen.

Met het jaarverslag verschaft het Rekenhof informatie over de manier waarop het jaar na jaar zijn visie, zijn opdrachten en zijn waarden vorm geeft, rekening houdend met de middelen waarover het beschikt.

Het Rekenhof legt hiermee verantwoording af over zijn werking.

Structuur en doelgroep

Het jaarverslag bevat drie delen: de voorstelling van het Rekenhof (hoofdstuk 1), een thema uit de actualiteit van de instelling (hoofdstuk 2) en de resultaten van zijn werking (hoofdstukken 3 tot 5).

Het jaarverslag van het Rekenhof wordt bezorgd aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het wordt bezorgd aan de Koning, aan de vertegenwoordigers van de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht van België, alsook aan de voorzitters van de hoge controle-instellingen waarmee het Rekenhof nauwe relaties onderhoudt. Het is beschikbaar op de internetsite van het Rekenhof: www.rekenhof.be.

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

1.1 Visie, opdrachten en waarden

In juli 2004 heeft het Rekenhof een missieverklaring aangenomen die zijn werking stuurt. Daarin wordt bijzondere aandacht besteed aan de visie, de opdrachten en de waarden van de instelling.

1.1.1 Visie

Het Rekenhof streeft naar een verbetering van de functionering van de overheden door zijn controles van de administratieve overheden en door zijn evaluatie van de uitvoering van het overheidsbeleid en van de bereikte resultaten.

1.1.2 Opdrachten

Het Rekenhof controleert op een onafhankelijke manier de ontvangsten en de uitgaven van de federale Staat, van de gemeenschappen en gewesten, van de provincies en van de openbare instellingen die van die overheden afhangen.

Het staat de parlementaire vergaderingen en de provincieraden bij in de uitoefening van hun toezicht op de inning en de besteding van overheidsmiddelen. Het Rekenhof informeert hen met bevindingen, oordelen en aanbevelingen die het resultaat zijn van:

- begrotingsonderzoek;
- controle van de wettigheid en de regelmatigheid;
- financiële controle;
- audit van de goede besteding van de overheidsgelden.

Het Rekenhof oefent ook een rechtsprekende functie uit. Het bepaalt daarbij de mate waarin de ambtenaren die de ontvangsten innen en de uitgaven doen, aansprakelijk zijn in geval van een tekort in hun rekening.

1.1.3 Waarden

Het Rekenhof hecht als instelling in het bijzonder belang aan zijn onafhankelijkheid, een kwaliteitsvolle informatie, een ondersteuning van het behoorlijk bestuur, een dynamisch personeelsbeleid en aan zijn relaties met de buitenwereld.

Het Rekenhof heeft in maart 2009 een ethische code voor zijn leden en zijn personeel aangenomen, die praktijken en gedragingen moet stimuleren die aangepast zijn aan de waarden van de instelling. Deze code is tot stand gekomen na een ruime gedachtewisseling binnen de instelling en formuleert en ontwikkelt waarden zoals onafhankelijkheid, deskundigheid, integriteit, onpartijdigheid, betrouwbaarheid, loyaliteit en respect. Iedereen verbindt zich ertoe deze waarden in acht te nemen bij de uitoefening van zijn dagelijkse taken om het vertrouwen dat het Rekenhof geniet, te versterken.

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

1.2 Organisatie

1.2.1 *College van het Rekenhof*

De leden van het Rekenhof worden door de Kamer van volksvertegenwoordigers benoemd voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. De wetgever heeft een aantal onverenigbaarheden en verbodsbepalingen ingevoerd om de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de leden van het Rekenhof te garanderen.

Het Rekenhof is samengesteld uit een Nederlandse kamer en een Franse kamer, die samen de algemene vergadering vormen. Elke kamer is samengesteld uit een voorzitter, vier raadsheren en een griffier. De oudstbenoemde voorzitter en griffier dragen respectievelijk de titel van eerste voorzitter en hoofdgriffier.

Algemene vergadering				
Nederlandse kamer		+	Franse kamer	
Voorzitter	I. Desomer		Eerste voorzitter	Ph. Roland
Raadsheren	J. Beckers		Raadsheren	M. de Fays
	R. Lesage			P. Rion
	J. Debucquoy			D. Claisse
	R. Moens			F. Wascotte
Hoofdgriffier	J. Van Ingelgem		Griffier	A. Bolly

1.2.2 *Administratieve diensten*

De diensten van het Rekenhof zijn onderverdeeld in drie sectoren die samen tien directies omvatten, die elk worden geleid door een eerste-auditeur-directeur.

Sector I is een ondersteunende sector. Hij bestaat uit de directie Coördinatie en Studies, die ook de dienst van de griffie omvat en de directie Algemene Zaken.

De operationele sectoren II (federaal) en III (gemeenschappen en gewesten) zijn samengesteld uit directies die tot de financiële of tot de thematische pijler behoren.

De financiële pijler is verantwoordelijk voor de begrotingsonderzoeken, de onderzoeken van het boekhoudsysteem, van de financiële situatie, van het financiële beheer en van de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen, alsook voor de goedkeuring van de rekeningen van de diensten en voor de administratieve afsluiting van de rekeningen van de rekenplichtigen.

De thematische pijler, die de afzonderlijke verslagen opstelt, is belast met de onderzoeken naar de wettigheid van de verrichtingen en de procedures, alsook naar de goede besteding van

HOOFDSTUK 1
Voorstelling van het Rekenhof

de overheidsgelden om de doelmatigheid, doeltreffendheid en zuinigheid van een dienst, een proces of een beleid te meten.

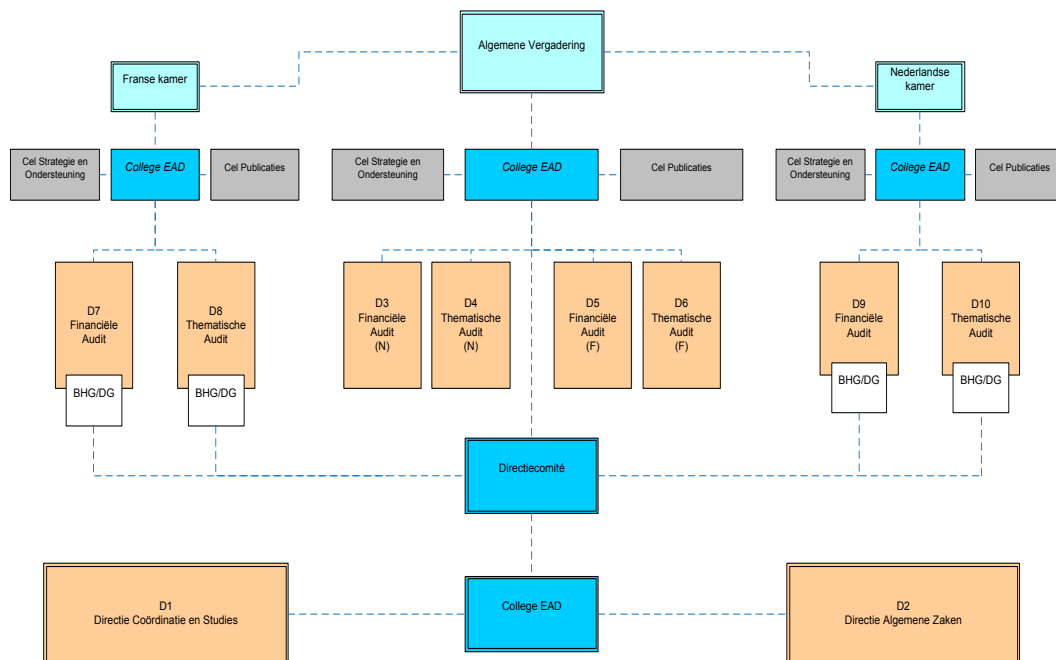
De indeling in sectoren sluit aan bij de bevoegdheden van de algemene vergadering, de Nederlandse kamer en de Franse kamer.

De algemene vergadering is bevoegd voor de dossiers die betrekking hebben op de federale Staat, de Duitstalige Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, evenals voor de interpretatie van de Europese en de federale regelgeving.

De Nederlandse kamer is uitsluitend bevoegd voor de dossiers betreffende de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de provincies waaruit dat gewest bestaat en de openbare instellingen die van die overheden afhangen.

De Franse kamer is uitsluitend bevoegd voor de dossiers betreffende de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest, de provincies waaruit dat gewest bestaat en de openbare instellingen die van die overheden afhangen.

Organigram van de diensten van het Rekenhof

D1 en D2: sector Ondersteunende directies
D3 tot D6: Federale sector
D7 tot D10: Sector Gemeenschappen en Gewesten

DG: Duitstalige Gemeenschap
BHG: Brussels Hoofdstedelijk Gewest
EAD: Eerste-auditeur-directeur

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

1.3 Middelen

1.3.1 Personeel

Het Rekenhof benoemt en ontslaat zijn personeelsleden. De personeelsformatie voorziet in 620 betrekkingen, gelijk verdeeld onder Nederlandstaligen en Franstaligen.

In 2011 stelde het Rekenhof gemiddeld 559 personen tewerk (503 statutairen en 56 contractuelen). Ongeveer twee derde van de personeelsleden oefent het ambt van auditeur of controleur uit; de anderen werken ondersteunend.

Op het vlak van de personeelsformatie werden 31 indiensttredingen en 38 uitdiensttredingen geregistreerd tijdens het jaar. Tot 2014 worden 36 nieuwe uitdiensttredingen verwacht. Dat is 6,44% van de gemiddelde formatie in 2011.

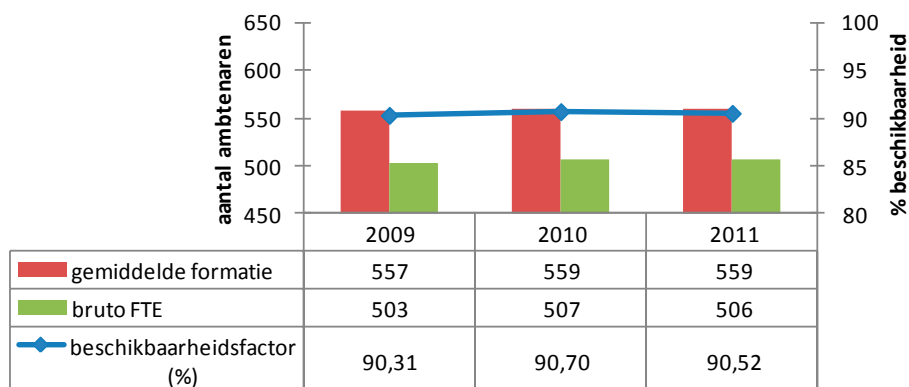
In de loop van het betreffende jaar hebben 60,67% van de personeelsleden minstens één opleidingssessie gevolgd. Zes personeelsleden hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheden van het reglement op de studiefaciliteiten.

In de loop van 2011 heeft het Rekenhof een wervingsexamen georganiseerd voor adjunct-auditeurs van de Nederlandse taalrol (expert overheidsopdrachten) en voor programmeurs van de Franse taalrol.

De commissie voor overleg met de vakverenigingen en het comité voor preventie en bescherming op het werk zijn in 2011 respectievelijk zes en tien keer samengekomen.

Personeel – enkele cijfers

Beschikbaarheidsfactor van de formatie – de formatie in bruto FTE gedeeld door de gemiddelde formatie

De gemiddelde formatie komt overeen met het totaal aantal personeelsleden die elke dag van het jaar een juridische band met het Rekenhof hebben, gedeeld door 365.

De formatie uitgedrukt in voltijdse bruto-equivalenten (bruto FTE) beantwoordt aan de som van de werkdagen van alle personeelsleden die tijdens het jaar een juridische band met het Rekenhof hebben, met uitsluiting van de niet betaalde afwezigheids- en vakantiedagen (bv. deeltijds, onderbreking van de beroepsloopbaan, halftijdse vervroegde uittreding, missie, enz.) gedeeld door het aantal werkdagen per jaar van een voltijds personeelslid.

De beschikbaarheidsfactor van de formatie is gelijk aan de formatie in bruto FTE gedeeld door de gemiddelde formatie, uitgedrukt in procenten.

Tabel 1 – *Formatie uitgedrukt in fysieke eenheden op 31 december 2011 per taalrol, volgens geslacht en per niveau*

	Nederlandse taalrol		Franse taalrol	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Niveau 1	111	43	102	57
Niveau 2+	48	21	40	27
Niveau 2	4	19	7	22
Niveau 3	15	18	13	18

Tabel 2 – *Formatie uitgedrukt in fysieke eenheden op 31 december per leeftijdscategorie*

	2009	2010	2011
34 jaar of jonger	53	62	65
35 tot 44 jaar	153	154	150
45 tot 54 jaar	203	209	211
55 jaar en ouder	144	145	139

Tabel 3 – *Indiensttredingen en uitdiensttredingen*

	2009	2010	2011
Indiensttredingen	25	49	31
Uitdiensttredingen	34	38	38

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

Tabel 4 – Vormingsinspanningen

	2009	2010	2011
Aantal vormingsdagen	1.434	2.775	1.935
Vormingspercentage (%)	53,48	61,54	60,67

Het vormingspercentage weerspiegelt het aantal personeelsleden die tijdens het jaar minstens één dag opleiding hebben gevolgd, gedeeld door het bruto FTE van het jaar, uitgedrukt in procenten.

1.3.2 Financiële middelen

1.3.2.1 Begroting 2011¹

De begrotingsontwerpen van het Rekenhof worden, na het verslag van de eerste voorzitter te hebben gehoord, door de algemene vergadering vastgesteld en door de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurd na onderzoek in de Commissie voor de Comptabiliteit.

De ontvangstenbegroting 2011 bedraagt 47.061.100 euro, wat een toename met 1.370.400 euro (+ 3%) betekent tegenover 2010.

De uitgavenbegroting 2011 is in vergelijking met die van 2010 met 378.400 euro gestegen (+ 0,72%) tot 52.719.100 euro. Dat kan enerzijds worden verklaard door een toename van de kredieten voor de loonmassa met 825.300 euro te wijten aan een indexverhoging en aan de verhoging van de eindejaarstoelage zoals vastgelegd in het sectoraal akkoord 2009-2010 voor de ambtenaren van de federale Staat, en anderzijds door een significante vermindering van de investeringskredieten.

Binnen de uitgavenbegroting 2011 zijn enkele aanpassingen doorgevoerd.

1.3.2.2 Rekeningen 2010² en 2011

De uitvoeringsrekeningen van de begroting van het Rekenhof worden door zijn algemene vergadering aangenomen op basis van het verificatierapport van de oudste raadsheer in rang van elke kamer en worden, na onderzoek door de Commissie voor de Comptabiliteit, door de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurd.

In vergelijking met 2009 daalt het globaal resultaat in de rekening 2010 van 6,1 miljoen euro naar 5,2 miljoen euro. De uitgaven kenden een lichte stijging van 0,1 miljoen euro (+0,25%). Voor de financiering ervan werd in 2010 echter 1,1 miljoen euro minder dotatie toegekend dan in 2009, terwijl voor 0,3 miljoen euro meer een beroep kon worden gedaan op andere financieringsbronnen.

¹ Zie Bijlage 1 – Begroting 2011 van het Rekenhof.

² Zie Bijlage 2 – Rekening 2010 van het Rekenhof.

In de voorlopige rekening voor 2011 daalt het globaal resultaat verder tot 2,4 miljoen euro. In vergelijking met 2010 steeg de dotatie weliswaar met 1,4 miljoen euro, maar de andere financieringsbronnen bedroegen 1 miljoen euro minder. Mede wegens enkele eenmalige grote uitgaven zijn de uitgaven in 2011 met 3,2 miljoen euro toegenomen in vergelijking met het vorige jaar.

Financiële middelen – enkele cijfers

Tabel 5 – Begrotingen van het Rekenhof (in duizend euro)

	2009 (aangepast)	2010 (aangepast)	2011 (aangepast)	2012 (initieel)
Ontvangsten	46.820,20	45.690,70	47.061,10	48.198,20
Uitgaven	53.161,20	52.340,70	52.719,10	54.493,20
Begrotingsresultaat van het jaar	-6.341,00	-6.650,00	-5.658,00	-6.295,00
Overgedragen boni	5.869,00	5.958,00	5.402,00	4.909,00
Aan te wenden boni	-	692,00	246,00	-
Aan te wenden reserve	472,00	-	10,00	150,00
Globaal resultaat	0,00	0,00	0,00	-1.236,00

Tabel 6 – Uitvoeringsrekeningen van de begroting van het Rekenhof (in duizend euro)

	2009	2010	2011 (voorlopig)
Ontvangsten	46.785,29	45.651,80	47.117,90
Uitgaven	47.031,61	47.146,98	50.376,81
Begrotingsresultaat van het jaar	-246,32	-1.495,18	-3.258,91
Overgedragen boni	5.774,12	5.958,16	5.402,80
Aan te wenden boni	95,00	692,00	246,00
Aan te wenden reserve	472,00	-	-
Globaal resultaat	6.094,80	5.154,98	2.389,89

Tabel 7 – Verdeling van de uitgaven van het Rekenhof (in duizend euro)

	2009	2010	2011
Lonen	38.660,54	39.202,04	41.544,53
Andere uitgaven	8.371,07	7.944,95	8.832,28

1.3.3 *Materiële middelen*

1.3.3.1 *Beheer van het gebouw*

Het Rekenhof betreft sinds 1984 een gebouwencomplex aan de Regentschapsstraat 2 te 1000 Brussel. Het beheer gebeurt in samenwerking met de Regie der Gebouwen.

De laatste fase van de renovatie van de kantoren in het Rekenhofgebouw is afgerond. Dit is een gezamenlijk project van de Regie der Gebouwen en het Rekenhof.

In 2011 werd de analoge telefooncentrale vervangen door een *Voice over IP* centrale (560 telefoontoestellen, 80 softphones en 72 overblijvende analoge extensies). In dit kader werd de netwerkkapparatuur vervangen (*Power over Ethernet switches*) en het centrale netwerkknooppunt (*core switch*) ontdebeld.

1.3.3.2 *Informatica*

Het Rekenhof beschikt over een computernetwerk met een 20-tal fysieke servers (op 4 ervan draaien een 25-tal virtuele servers). Op dat netwerk zijn ongeveer 660 pc's, 40 pc-terminals en 140 printers aangesloten.

De personeelsleden belast met controle ter plaatse beschikken meestal over een draagbare computer. Een groot deel van die personeelsleden heeft toegang tot het netwerk van het Rekenhof via een VPN-verbinding (*Virtual Private Network*).

Een nieuwe toepassing voor dossieropvolging werd in 2011 gefaseerd in productie gezet.

1.3.4 *Archiveringsbeleid*

Het Rekenhof heeft op 30 maart 2011 beslist om zijn archief uit de periode 1831-1939 met een geschatte omvang van 250 strekkende meter bij het Algemeen Rijksarchief in bewaring te geven voor een (stilzwijgend verlengbare) periode van 30 jaar. De overeenkomst van bewaaring werd op 27 juni 2011 ondertekend, namens het Rekenhof door de beide griffiers en namens het Rijksarchief door de Algemeen Rijksarchivaris, de heer Karel Velle.

Het archief is de voorbije jaren geïnventariseerd in het kader van een in 2009 opgestart doctoraatsproject van een wetenschappelijk medewerker van het Rijksarchief. Het project streeft ernaar de modaliteiten voor een vruchtbare wisselwerking tussen geschiedenis en archivaliek te definiëren en verloopt stapsgewijs in vier opeenvolgende fasen, waarbij elke fase een concreet resultaat oplevert: beknopte instellingenstudie, archiefselectielijst, inventaris en, tot slot, een grondige historische studie waarbij de organisatie en het beleid van de instelling meer in detail ontleed en in een bredere historische context gesitueerd worden, vanaf de oprichting van de instelling in 1830 tot vóór de Tweede Wereldoorlog.

Vooraleer het archief naar het Algemeen Rijksarchief overgebracht kan worden, moet het evenwel bewerkt worden. Tijdens de zomervakantie van 2011 is een groot gedeelte van het archief door verschillende teams van telkens twee jobstudenten geordend, ontstof, genummerd en in aangepaste omslagen en dozen verpakt. Momenteel is op die manier in totaal 160 strekkende meter archief bewerkt, goed voor ca. 5.600 inventarisnummers. Deze arbeidsintensieve en complexe operatie zal normaliter in de loop van het tweede semester van 2012 afgerond worden, waarna het archief in zijn geheel naar het Algemeen Rijksarchief in de Ruisbroekstraat te Brussel overgebracht kan worden en voor onderzoek ter beschikking gesteld. De inventaris zal zowel op papier als online, op de website van het Rijksarchief geraadpleegd kunnen worden.

Het archief is erg complementair met de reeds door het Rijksarchief bewaarde 19de en 20ste eeuwse overheidsarchieven en zal een belangrijke bron vormen voor de studie van de rijkscomptabiliteit en voor talloze andere onderzoeksthema's die gekoppeld zijn aan het bestuur en het beheer van de overheid. Voorbeelden van in het archief aangetroffen reeksen zijn de processen-verbaal van de algemene vergadering (1831-1939) en de later opgerichte kamers (1921-1939), de stukken van de (eerste) voorzitters en van de (hoofd)griffiers (1831-1939), de dossiers over de eigen werking (begroting, gebouwen, personeel), de dossiers over de controle van de uitgaven (1860-1939), de dubbels van de grootboeken van de rijksschuld, de registers, dossiers en arresten met betrekking tot de rekeningen van rekenplichtigen (1831-1939), en, tot slot, een volledige reeks van de boeken van opmerkingen (1831-1939). De oudste stukken werden in de pensioendossiers van leden van het college aangetroffen en gaan terug tot de periode 1814-1830.

Hoewel het Rekenhof als collateraal orgaan van de wetgevende macht niet onder de toepassing valt van de federale Archiefwet, is het ervan overtuigd dat een bewaargeving bij het Rijksarchief met zijn aangepaste archiefdepots, ervaren personeel en allerhande faciliteiten voor onderzoekers de beste garantie zal bieden voor een langetermijnbewaring van dit rijke erfgoed.

Dit bewustzijn vormt overigens een rode draad doorheen de geschiedenis van de instelling: al in 1844 wordt in het twaalfde Boek van opmerkingen gesignaleerd dat: *les archives de la Cour des comptes, classées avec beaucoup d'ordre, ne sont pas sans importance; car c'est ici que viennent aboutir les pièces originales, et souvent uniques, qui constituent la réalité et la justification des dépenses de l'État* (het archief van het Rekenhof wordt met veel zorg geordend en is niet zonder belang; het is hier dat vele originele en vaak unieke stukken belanden, die de werkelijkheid en de verantwoording van de uitgaven van de Staat documenteren). Enkele decennia later werd het archief in het Boek van opmerkingen van 1864 omschreven als *des dépôts précieux où l'on puise des renseignements utiles à l'histoire et à la politique* (een waardevolle bron, waaruit voor de geschiedenis en de politiek nuttige inlichtingen worden geput).

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

Deze overwegingen verklaren ook de beslissing van het Rekenhof van 7 december 2011 om een door de instelling bewaard exemplaar van de Instructies van de Rekenkamer van Vlaanderen uit de tweede helft van de 18de eeuw aan het Algemeen Rijksarchief in bewaring te geven. Een collectie plannen van het paleis van de Graaf van Vlaanderen - de huidige zetel van het Rekenhof - uit het laatste kwartaal van de 19de eeuw is dan weer aan het archief van het Koninklijk Paleis overgedragen.

1.4 Werking

1.4.1 Zittingen

De Nederlandse kamer, de Franse kamer en de algemene vergadering komen elke week samen. Buitengewone vergaderingen kunnen bijeengeroepen worden. De zittingen zijn niet openbaar. In 2011 heeft het Rekenhof 185 keer vergaderd.

Tabel 8 – Zittingen van het Rekenhof

	2009	2010	2011
Nederlandse kamer	56	60	60
Franse kamer	56	60	62
Algemene vergadering	59	67	63

1.4.2 Briefwisseling

Het Rekenhof stelt zich rechtstreeks in verbinding met de verschillende algemene besturen. De bevoegde overheid is verplicht binnen één maand te antwoorden op zijn opmerkingen. Die termijn kan door het Rekenhof worden verlengd.

HOOFDSTUK 2

Certificering van de overheidsrekeningen – Impact op de organisatie en de werking van het Rekenhof

2.1 Inleiding

In een parlementaire democratie geeft het parlement aan de regering de toelating binnen de bij de begroting bepaalde grenzen, ontvangsten en uitgaven te verrichten. De regering dient nadien aan het parlement verantwoording af te leggen over de wijze waarop het met deze overheidsgelden omging. Dit wordt onder meer geconcretiseerd door na de jaarlijkse voorafgaande goedkeuring van de middelen- en uitgavenbegroting en de uitvoering ervan, kwijting te geven door middel van de jaarlijkse goedkeuring van de rekeningwet. Een rekenkamer staat het parlement bij in de uitoefening van zijn controle op de inning, de aanwending en het beheer van de overheidsgelden.

In dit systeem is de jaarlijkse formele rekeningaflegging door de uitvoerende macht ten aanzien van de wetgevende macht cruciaal. Het is dan ook van oudsher de taak van een controleinstelling zoals het Rekenhof ten behoeve van het parlement na te gaan of de rekeningen die door de uitvoerders worden opgesteld, correct zijn en de onderliggende verrichtingen regelmatig en wettelijk zijn.

Artikel 180, tweede lid, van de Belgische Grondwet bepaalt overigens dat het Rekenhof belast is met het nazien en het verevenen der rekeningen van het algemeen bestuur (...). *De algemene staatsrekening wordt aan de Kamer van volksvertegenwoordigers onderworpen met de opmerkingen van het Rekenhof.* Artikel 5, §1, tweede lid, van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, zoals gewijzigd door de wet van 22 mei 2003, geeft aan dat het tot de taak van het Rekenhof behoort *de algemene rekeningen van de verschillende diensten van de Staat vast te stellen.*

Krachtens de bepalingen van de Grondwet en de inrichtingswet van het Rekenhof worden de algemene rekeningen door het parlement afgesloten. Het Rekenhof stelt ze vast, al dan niet met opmerkingen³. De teksten geven geen nadere toelichting over de manier waarop het Rekenhof over de algemene rekeningen moet rapporteren.

De vaststelling van de algemene rekeningen door het Rekenhof deed zich in de praktijk voor door het afleveren, in zijn jaarlijkse boeken, van een controleverklaring die betrekking had op de overeenstemming van de algemene rekening met de overgelegde en onderliggende verantwoordingsstukken, onder voorbehoud van zijn opmerkingen bij de rekeningen.

De aard en finaliteit van de controle van de rekeningen in de publieke sector evolueren echter, onder meer onder de impuls van een internationale hervormingsbeweging die een meer uniforme, gestandaardiseerde en transparante financiële verslaggeving over de overheidsfinanciën en de beheersing van de daaraan verbonden risico's tot doel heeft. Dit heeft geresulteerd in internationale boekhoud- en auditnormen die meer dan ooit de werkwijze van de

3 Memorie van toelichting bij de wet van 22 mei 2003 tot wijziging van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, *Parl. Stuk*, Kamer, DOC 50 – 1872/001, p. 12.

hoge controle-instellingen (HCI's) bepalen. De actuele Europese context verhoogt overigens de druk om die evolutie te bestendigen. De toepassing van die internationale auditnormen impliceert dat de rekeningen een getrouw beeld van de werkelijkheid weergeven en dat ze door een onafhankelijke instantie moeten worden gecertificeerd, dat wil zeggen dat ze van een kwaliteitsbeoordeling moeten worden voorzien.

Deze uiteenzetting beoogt te verduidelijken wat internationaal en in de Belgische wetgeving onder certificering moet worden verstaan. Ook wordt een overzicht gegeven van de gevallen waarin en de wijze waarop het Rekenhof nu reeds rekeningen certificeert en wordt aangegeven welke voorwaarden moeten worden vervuld opdat het Rekenhof in de toekomst de certificering verder zou kunnen uitbreiden tot andere rekeningen die aan zijn controle worden voorgelegd.

Deze analyse houdt er rekening mee dat het Rekenhof voor verschillende wetgevende vergaderingen werkt, meer bepaald die van de federale Staat, de gewesten en de gemeenschappen en de provincies, die elk in zekere mate zelf de modaliteiten van de parlementaire machtigings- en controleprocedure bepalen of hebben bepaald. Vandaar dat er ook enig verschil bestaat in de wijze waarop het Rekenhof het begrip *certificering* tegenover de rekeningen van die overheden in de praktijk invult of in de toekomst zal invullen.

2.2 Definitie en internationaal normenkader

2.2.1 Definitie

Het begrip *certificering* wordt gedefinieerd als een *schriftelijke garantie*, synoniem van *echt verklaren*. In de gespecialiseerde literatuur wordt deze notie nauwkeuriger gedefinieerd: het gaat om *het afleveren van een certificaat door een onafhankelijke instantie die de conformiteit (van een dienst, van een product) met de toepasselijke normen en reglementering attesteert, of om een procedure waarbij een derde partij de schriftelijke garantie geeft dat een product, een procedure of een dienst in overeenstemming is met de eisen die in een referentieel zijn vastgelegd*.

Voor de invulling van het begrip certificering in het kader van de rekeningencontrole zijn de algemene principes terug te vinden in de wettelijke regeling van de controle op en de verslaglegging over de jaarrekening van vennootschappen door de commissarissen⁴, die ook van toepassing is op de controle door het college van commissarissen in de autonome overheidsbedrijven⁵. Het verslag van de commissarissen vermeldt onder meer *of naar hun oordeel de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap, en in voorkomend geval, of de jaarrekening aan de wettelijke vereisten voldoet. De verklaring kan de vorm aannemen van een verklaring zonder voorbehoud, een ver-*

⁴ Artikel 144 van het Wetboek van vennootschappen.

⁵ Artikelen 25, §6, en 37 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.

klaring met voorbehoud, een afkeurende verklaring, of indien de commissarissen geen oordeel kunnen uitspreken, een onthoudende verklaring.

Ook de memorie van toelichting bij de wet van 21 februari 1985 tot wijziging van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der bedrijfsrevisoren⁶ geeft aanwijzingen over de manier waarop certificering door een bedrijfsrevisor dient te worden begrepen, namelijk dat hij *omtrent de getrouwheid en volledigheid van deze inlichtingen hetzij een goedkeurende, hetzij een afkeurende of nog een goedkeurende verklaring onder voorbehoud afgeeft en dit op grond van een met het oog daarop verrichte controle*. De bijzondere commissie van de Kamer van volksvertegenwoordigers⁷ was van oordeel dat de controle door een deskundige slechts kon gebeuren op elementen die precies controleerbaar zijn en dat de certificering niet meer was dan de verklaring – de uitdrukking van een mening – vanwege een deskundige dat hij een controle heeft uitgevoerd. De toenmalige minister van Economische Zaken preciseerde dat certificering diende te worden begrepen als *het tot uitdrukking brengen dat een gegeven naar zijn getrouwheid en oprechtheid werd gecontroleerd*. Hij gaf verder aan dat certificering geen onbetwistbare authenticering inhoudt van de gegevens, maar *als een objectief deskundig advies moet worden gezien dank zij welk de gegevens met een redelijke zekerheid als juist kunnen worden beschouwd*. Onder certificeren moet derhalve worden verstaan: *de verklaring vanwege de revisor, na afloop van de gebruikelijke controles uitgevoerd overeenkomstig de regels van het vak, rekening houdend met de ter zake geldende wettelijke en reglementaire bepalingen, dat de voorgelegde stukken en de verstrekte inlichtingen een getrouw beeld geven van de toestand waarop zij betrekking hebben. Naargelang het voorwerp van deze inlichtingen en de ter zake geldende wetsbepalingen kan de inhoud van de certificering worden genuanceerd (...)*.

2.2.2 Internationaal normenkader

De certificering van de algemene rekening van de Staat sluit aan bij een internationale hervormingsbeweging om de HCl's ertoe aan te zetten de rekeningen van hun overheden te beoordelen op basis van een gemeenschappelijk normenkader.

De referentie bij uitstek zijn de ISSAI-normen⁸, die door de internationale organisatie van hoge controle-instellingen, INTOSAI⁹, zijn vastgelegd en die de HCl's beogen na te leven. De ISSAI 400¹⁰ behandelt in het bijzonder de normen betreffende de verslaggeving, waaronder die over de *audit opinion* of de controleverklaring. Paragraaf 4.0.9 stelt in die zin: *De opinie van de auditor wordt meestal op een genormaliseerde wijze gepresenteerd; ze beschouwt de financiële staten in hun geheel, wat vermijdt dat een hele reeks details over de context moeten worden verstrekt. (...) De gebruikte termen zullen afhangen van het eigen juridische kader van het behandelde onderwerp maar de inhoud van de opinie zal ondubbelzinnig aangeven of er*

⁶ Parl. Stuk, Kamer 1982-1983, nr. 552/1, p. 7.

⁷ Parl. Stuk, Kamer 1982-1983, nr. 552/35, p.15-16.

⁸ International Standards of Supreme Audit Institutions.

⁹ International Organization of Supreme Audit Institutions.

¹⁰ Reporting Standards in Government Auditing.

al dan niet voorbehoud wordt geformuleerd. Als er aan de opinie voorbehoud is gekoppeld, zal moeten worden aangegeven of dit enkel op bepaalde punten betrekking heeft dan wel of de hele opinie ongunstig is dan wel of de auditor ervan afziet zijn opinie te geven.

Het Rekenhof heeft in zijn algemene vergadering van 4 juni 1997 de INTOSAI-controlenormen en de Europese richtlijnen ter uitvoering van die INTOSAI-controlenormen formeel van toepassing verklaard¹¹.

De auditnormen van INTOSAI grijpen terug naar de *International Standards of Auditing* (ISA's) van de *International Federation of Accountants* (IFAC), een normatief referentiekader dat oorspronkelijk werd uitgewerkt voor de privésector.

De richtinggevende norm hierbij is de ISA 200, die de algehele doelstellingen van de onafhankelijke auditor vaststelt bij de uitvoering van een controle van financiële staten. Deze ISA bepaalt dat de controle door de auditor moet bijdragen aan de mate van vertrouwen dat de beoogde gebruikers stellen in de financiële overzichten. Dit wordt bewerkstelligd doordat de auditor met een redelijke mate van zekerheid een oordeel tot uiting brengt over de vraag of de financiële staten, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld overeenkomstig het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving, en dus een getrouw beeld geven van de werkelijkheid.

Deze auditnorm moet in samenhang met de ISA 700 worden gelezen, die handelt over de vorm en de inhoud van de controleverklaring die door de onafhankelijke auditor wordt uitgebracht als resultaat van een controle van financiële overzichten en die tot doel heeft de consistentie in de controleverklaring te bevorderen. Indien de controle volgens internationaal erkende standaarden is uitgevoerd, is zij gemakkelijker herkenbaar en zal de controleverklaring de geloofwaardigheid van de controle bevorderen. Uit de verdere lezing van deze auditnorm blijkt dat de controleverklaring schriftelijk moet worden opgesteld (paragraaf 20) door een onafhankelijke auditor (paragraaf 21). De auditor, die zijn controle moet uitvoeren overeenkomstig de internationale auditstandaarden en daarbij ethische voorschriften moet naleven, dient zijn controle dusdanig te plannen en uit te voeren dat hij een redelijke mate van zekerheid verkrijgt over de vraag of de financiële staten vrij zijn van een afwijking van materieel belang (paragraaf 30). De ISA 705 en de ISA 706 behandelen verder de situatie waarbij de auditor een aangepast oordeel tot uiting brengt. De controleverklaring kan de vorm aannemen van een verklaring met of zonder voorbehoud, van een afkeurende verklaring of van een onthoudende verklaring.

¹¹ De missieverklaring van het Rekenhof luidt als volgt: *Met het oog op kwaliteitsvolle informatie organiseert het Rekenhof zich overeenkomstig internationale auditstandaarden en het streeft daarbij best practices na. Zijn onderzoeksplanning, controleaanpak en rapportering zijn in overeenstemming met de normen van de internationale organisatie van hoge controle-instellingen (INTOSAI).*

Op basis van de internationale auditnormen kan certificering dus worden omschreven als de opinie van een onafhankelijke instantie over een rekening, voorgesteld in synthetische en gestandaardiseerde vorm, die aan de hand van duidelijke normen en op basis van een deskundig en onafhankelijk onderzoek, tot stand komt en waarbij met een redelijke of voldoende zekerheid uitspraak wordt gedaan over de kwaliteit van de rekening, meer bepaald over het feit dat zij voldoet aan de geldende voorschriften en een betrouwbaar beeld geeft van de werkelijkheid.

De techniek van de certificering van de openbare rekeningen wordt al door verschillende HCI's toegepast, waaronder het Government Accountability Office van de Verenigde Staten van Amerika, het Bureau du Vérificateur Général van Canada, het Office of the Auditor General van Nieuw-Zeeland, de Cour des comptes in Frankrijk, het National Audit Office (NAO) in Groot-Brittannië en de Algemene Rekenkamer in Nederland. Enkele voorbeelden:

- Artikel 58 van de Franse organieke wet nr. 2001-692 van 1 augustus 2001 betreffende de financiewetten bepaalt dat *het Rekenhof in zijn opdracht inzake het bijstaan van het parlement moet zorgen voor de certificering van de regelmatigheid, de oprechtheid en de betrouwbaarheid van de rekeningen. Die certificering wordt als bijlage opgenomen bij het wetsontwerp houdende eindregeling en wordt vergezeld van het verslag van de uitgevoerde verificaties. De certificering wordt gedefinieerd als de schriftelijke en gemotiveerde opinie die een onafhankelijke instelling formuleert over de overeenstemming van de financiële staten van een entiteit, in al haar significante aspecten, met een gegeven geheel van boekhoudkundige regels. Om zijn certificering nader uit te werken, had het Franse Rekenhof een beroep gedaan op diverse experts van grote auditkantoren, die een specifieke methodologie hebben uitgewerkt, gebaseerd op de internationale auditstandaarden (ISA). Het Franse Rekenhof certificeert de staatsrekeningen met of zonder voorbehoud, ofwel weigert het de certificering of stelt het de onmogelijkheid vast te certificeren. Het baseert zich op de normen van het IFAC.*
- In Groot-Brittannië certificeert het NAO de rekeningen van de centrale overheidsdepartementen, de uitvoerende agentschappen en de overheidsbedrijven. Het geeft hierover *een advies omtrent de vraag of de rekeningen van de geauditeerde entiteiten geen materiële fouten bevatten en de relevante rapporteringsvereisten naleven. Het verstrekt de zekerheid dat de financiële staten een oprecht en getrouw beeld geven van de financiële positie en prestatie van de entiteit in overeenstemming met het statuut, het handvest of een ander reglement die het onderbouwen. Het NAO moet ook de zekerheid geven dat de verrichtingen die in de financiële staten zijn opgenomen, in overeenstemming zijn met eisen die door het parlement of een ander gezagsorgaan worden opgelegd (regelmatigheid). De audit van de financiële staten gebeurt op basis van internationale auditnormen.*
- In Nederland zijn het de departementale auditdiensten die ten behoeve van de minister van Financiën de departementale jaarrekeningen controleren en certificeren. De Algemene Rekenkamer geeft hierover een onafhankelijk extern oordeel, dat steunt op de identificatie van onvolkomenheden (fouten en onzekerheden) en tolerantiegrenzen. De

Rekenkamer stelt jaarlijks een verklaring van goedkeuring op met betrekking tot de in het financieel jaarverslag van het Rijk opgenomen rekening van de uitgaven en de ontvangsten, alsook met betrekking tot de saldibalans van het Rijk. Zij verricht haar werkzaamheden in overeenstemming met relevante internationale auditstandaarden.

2.3 Certificering in België

2.3.1 Normenkader

In België is de techniek van de certificering van de overheidsrekeningen een relatief recent gegeven. Zij houdt verband met de hervorming van de rijkscomptabiliteit die in 2003 werd doorgevoerd, ook al is niet expliciet voorzien in een certificering door het Rekenhof, noch door de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, noch door de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de controle door het Rekenhof.

De algemene bepalingenwet van 16 mei 2003, die uitvoering geeft aan artikel 50, §2, van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989, geeft de gemeenschappen en gewesten de bevoegdheid in aangelegenheden die verband houden met begroting, boekhouding en financiën de door de federale wetgever in het kader van artikel 50, §2, vastgestelde algemene bepalingen specifiek, preciezer of stringenter te regelen¹².

Een aantal gedefedereerde overheden hebben in het kader van de inwerkingtreding van de algemene bepalingenwet van 16 mei 2003 de certificering van hun algemene rekening door het Rekenhof in hun ordonnanties en decreten ingeschreven:

- De algemene bepalingenwet van 16 mei 2003 is bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 1 januari 2006 in werking getreden. De Brusselse organieke ordonnantie van 23 februari 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle, bepaalt dat het Rekenhof de rekeningen van zowel de diensten van de Regering als van alle autonome bestuursinstellingen van eerste en tweede categorie certificeert¹³. De eerste rekening die door het Rekenhof werd gecertificeerd, was de algemene rekening van 2008. De rekeningen van de diensten van de regering voor 2009 en 2010 werden ondertussen ter certificering voorgelegd, evenals een deel van de rekeningen van de bestuursinstellingen voor die jaren.
- De ordonnantie van 21 november 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bepaalt dat het artikel¹⁴ over de

¹² *Parl. Stuk*, Kamer, 635/18-88/89, p. 541 tot 543.

¹³ Respectievelijk artikel 60 en artikel 90, §§1 en 2.

¹⁴ Artikel 59.

certificering ten laatste op 1 januari 2009 in werking zou treden. De rekening van 2009 is de eerste rekening die ter certificering aan het Rekenhof werd voorgelegd.

- Het decreet van 25 mei 2009 houdende het financieel reglement van de Duitstalige Gemeenschap¹⁵ is sinds 1 januari 2010 van kracht. De certificering heeft betrekking op zowel de diensten van het hoofdbestuur als de diensten met afzonderlijk beheer en de instellingen van openbaar nut. De certificering van de algemene rekening 2010 werd door het Rekenhof in algemene vergadering van 28 oktober 2011 goedgekeurd.
- Voor het Waals Gewest zal het decreet van 15 december 2011 houdende organisatie van de begroting en van de boekhouding van de diensten van de Waalse Regering¹⁶ op 1 januari 2013 in werking treden.
- Het decreet van 20 december 2011 houdende regeling van de begroting en de boekhouding van de Diensten van de Regering van de Franse Gemeenschap zal eveneens op 1 januari 2013 in werking treden.

Voor het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap zullen de algemene rekeningen 2013 bijgevolg de eerste rekeningen zijn die aan het Rekenhof ter certificering worden overgelegd.

In de regelgeving van de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap en de provincies is niet voorzien in een certificering van de rekeningen door het Rekenhof.

2.3.2 Omvang

Een lezing van de bepalingen in de diverse ordonnanties en decreten laat uitschijnen dat de Franse wetgeving aan de basis ligt van de certificering die in het Belgische normenkader is ingeschreven, ook al wordt daar niet expliciet naar verwezen.

De ordonnanties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie omschrijven certificering op een algemene manier als *het met redenen omklede en gedetailleerde oordeel over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van de algemene rekening. Het Rekenhof bezorgt die certificering aan het parlement als bijlage bij de algemene rekening en voegt er zijn opmerkingen aan toe.*

Een vrij identieke omschrijving is terug te vinden in het decreet van het Waals Gewest en in het decreet van de Franse Gemeenschap: *Het Rekenhof verricht de certificering van de algemene rekening door een standpunt mee te delen (...) over de regelmatigheid, de oprechtheid en de getrouwheid van de algemene rekening. Die certificering wordt gevoegd bij de opmerkingen van het hof bij de indiening van de algemene rekening bij het parlement. Het decreet breidt de opdracht van het Rekenhof*

¹⁵ Artikel 46.

¹⁶ Artikel 52.

HOOFDSTUK 2

Certificering van de overheidsrekeningen – Impact op de organisatie en de werking van het Rekenhof

echter uit tot de naleving van de bepalingen van het decreet en de uitvoeringsbepalingen ervan wat betreft de voering van de boekhouding en de vaststelling van de algemene rekening.

Het decreet van de Duitstalige Gemeenschap is omstandiger: *De certificering omvat de concluderende vaststellingen van het Rekenhof met betrekking tot de bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten wat de bijhouding van de rekeningen en de opstelling van de rekeningaflegging betreft, met betrekking tot de wettigheid, de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van de rekeningaflegging wat de bezittingen, de financiële situatie en het resultaat van de instelling betreft, met betrekking tot de goede werking van het boekhoudsysteem en de inachtneming van de desbetreffende procedures binnen de boekhoudingsdiensten, en tot slot, met betrekking tot de wettelijkheid en de regelmatigheid van de gedane verrichtingen. Het Rekenhof zendt zijn opmerkingen omtrent de rekeningaflegging en de certificering toe aan het parlement, aan de regering en aan de betreffende instelling.*

De decreten hanteren een wisselende definitie van het begrip certificering. Zij precisieren echter allemaal dat de certificering een onderzoek omvat van de criteria die voor de certificering van de algemene rekeningen worden vooropgesteld, namelijk de regelmatigheid¹⁷, de waarachtigheid/oprechtheid¹⁸ en de getrouwheid/betrouwbaarheid¹⁹. Het criterium van de wettigheid²⁰ wordt eveneens in het decreet van de Duitstalige Gemeenschap vermeld.

De decreten van het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap bepalen dat de certificering zowel op de rekeningen van de openbare besturen als op de rekeningen van hun diensten met boekhoudkundige autonomie en hun openbare instellingen slaat en dat zij ook betrekking heeft op de goede werking van het boekhoudsysteem.

De memories van toelichting bij die ordonnanties en decreten verschaffen weinig bijkomende uitleg over de manier waarop invulling moet worden gegeven aan de certificering. Enkel de memories van toelichting bij de decreten van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap geven een zekere richting aan en stellen dat ook de wettigheid in aanmerking dient te worden genomen: *deze opinie beperkt zich niet tot de regelmatigheid van de rekeningen, ze leidt ook tot*

¹⁷ Het begrip *regelmatigheid* kan in zijn gebruikelijke betekenis worden opgevat, namelijk de conformiteit van de uitgevoerde verrichtingen met de begrotingswetten, cf. *Parl. Stuk*, Kamer, DOC 50 – 1872/001, p. 12-13.

¹⁸ De waarachtigheid wordt beoordeeld door rekening te houden met de beschikbare informatie en de vooruitzichten die er redelijkerwijze uit kunnen voortvloeien. De budgettaire waarachtigheid impliceert dat de gegevens inzake de ontvangsten- en uitgavenramingen redelijk zijn, dat geen oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de procedures van toewijzing van de ontvangsten of van financiële operaties en dat de echtheid van de rekeningen ex post is verzekerd. Het transparantiebeginsel sluit dicht aan bij dit beginsel.

¹⁹ De betrouwbaarheid van de financiële informatie is een van de doelstellingen waarop de interne controle is gericht. Zij impliceert dat de verrichtingen wettelijk, regelmatig en gerechtvaardigd zijn en dat het vermogen correct wordt beschermd.

²⁰ Dit wil zeggen de correcte toepassing nagaan van de rechtsregels die op de verrichtingen van toepassing zijn en de verrichtingen toetsen aan de dwingende regels van publiek recht.

een uitspraak over de oprechtheid ervan (...) ze vormt geen hinderpaal voor de wettelijkheids- en regelmatigheidscontroles van de verrichtingen door het Rekenhof (...) ze geeft het parlement bijkomende zekerheid dat het beschikt over betrouwbare en correct opgestelde algemene rekeningen.

2.3.3 Eerste ervaringen met certificering door het Rekenhof

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was de eerste entiteit die in haar organieke ordonnantie van 23 februari 2006 bepaalde dat het Rekenhof de algemene rekeningen van de diensten van haar regering en van de autonome bestuursinstellingen zou certificeren. De organieke ordonnantie vroeg van het Rekenhof in casu – vanaf het dienstjaar 2008 – de regelmatigheid, de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van de algemene rekeningen te certificeren door over die punten een met redenen omkleed en gedetailleerd oordeel te formuleren.

Het Rekenhof was, onder verwijzing naar de gemeenschappelijke auditnormen en naar de INTOSAI-normen, van oordeel dat het vanwege het concept zelf van de certificering, het resultaat van zijn controles met optimale (redelijke) zekerheid zou moeten voorleggen. Die zekerheid zou echter enkel kunnen worden bekomen als het Rekenhof kon steunen op een kwaliteitsvolle boekhouding en kwaliteitsvolle interne controles bij de gecontroleerde diensten en instellingen zelf. Ter voorbereiding heeft het Rekenhof vanaf 2007 de invoering door de administratie van de passende instrumenten en procedures om tegemoet te komen aan de eisen van de organieke ordonnantie inzake begroting, boekhouding en controle, van nabij opgevolgd.

Eind 2008 bleek nochtans dat de administratie nog niet alle nodige maatregelen die van haar werden verwacht ter voorbereiding van de certificering, ten uitvoer had gelegd. Het Rekenhof heeft dus getracht zijn certificeringsaudits te plannen, rekening houdend met voormelde ongunstige omstandigheid die de zekerheid waarmee het een oordeel zou kunnen uitspreken, zou beperken.

Er werd heel in het bijzonder aandacht besteed aan de voorbereiding van de certificeringsaudit van de algemene rekening van de diensten van de regering, wegens de redelijk ingewikkelde toestand bij die diensten binnen de gewestelijke entiteit. De diensten van de regering moesten zich immers aan een (voor een administratie) volledig nieuw boekhoudsysteem aanpassen, dat voortaan is opgebouwd rond een algemene boekhouding en een begrotingsboekhouding, die beide steunen op vastgestelde rechten.

Om de volle uitwerking van de bepalingen van de organieke ordonnantie te waarborgen, heeft het Rekenhof zijn certificering zo opgevat dat ze zou slaan op zowel de betrouwbaarheid van de rekeningen van de diensten van de regering als op de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen waarop die rekeningen zijn gebaseerd.

Rekening houdend met de vastgestelde risico's op fouten of onregelmatigheden, inzonderheid wegens het grote aantal procedures en interne controles die moesten worden uitgeschreven of geïmplementeerd, heeft het Rekenhof zijn controles op de algemene rekening 2008 van de diensten van de regering aanzienlijk versterkt. Enerzijds werden tal van verrichtingen inzake ontvangsten en uitgaven nu eens systematisch, dan weer steekproefsgewijs geselecteerd om door gespecialiseerde auditeurs in hun respectieve vakgebieden te worden onderzocht op het punt van regelmatigheid en correcte boeking. Anderzijds hebben in budgettaire en algemene boekhouding gespecialiseerde auditeurs de rekeningen aan specifieke onderzoeken onderworpen.

De meeste auditonderzoeken werden in 2009 uitgevoerd, d.w.z. op een ogenblik dat de rekeningen nog niet definitief waren vastgesteld en dus nog bleven evolueren wegens aanpassingen die door de administratie op eigen initiatief of op basis van auditopmerkingen werden aangebracht. Niettegenstaande die beperkingen kon de certificeringsaudit in een klimaat van samenwerking met de administratie worden gevoerd, terwijl de respectieve verantwoordelijkheden van elke optredende partij werden gevrijwaard.

Toen de definitieve algemene rekening van de diensten van de regering voor het jaar 2008 officieel aan het Rekenhof kon worden voorgelegd in de loop van 2010, kon het Rekenhof zijn auditverslag finaliseren en formeel voor commentaar voorleggen aan de administratie en vervolgens aan de regering. Die tegensprekelijke procedures hebben een zekere tijd nodig gehad, maar boden in ruil daarvoor de mogelijkheid het auditverslag te bevestigen. Dat verslag werd eerst behoorlijk geamendeerd en vervolledigd, en heeft als grondslag gediend voor het certificeringsverslag dat in april 2011 aan het hoofdstedelijk parlement werd toegezonden, samen met de officiële algemene rekening.

Het Rekenhof had ondertussen de algemene rekening van de diensten van de regering voor 2009 ontvangen. Rekening houdend met de lessen die uit de vorige audit konden worden getrokken, heeft het Rekenhof zijn onderzoek kunnen beperken en concentreren op de domeinen die nog steeds grote risico's inhielden wegens onvolkomen procedures, in het bijzonder in het licht van de eisen van de algemene boekhouding.

In de toekomst kan worden verwacht dat de belangrijkste boekhoudtechnische problemen zullen verholpen zijn door de diensten van de regering. Zodoende zullen de volgende certificeringsaudits elkaar in principe steeds sneller kunnen opvolgen, met name volgens het ritme waarop algemene rekeningen worden voorgelegd.

Voor de bestuursinstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kon overigens worden vastgesteld dat de rekeningen in een steeds korter tijdsbestek werden opgesteld en door het Rekenhof gecertificeerd, en dat zulks meer en meer aansluit bij het tijdschema dat in de organieke ordonnantie is bepaald. Deze instellingen zijn immers reeds lang gewoon een boekhoudsysteem van vastgestelde rechten te voeren, waarbij een algemene boekhouding aan een

begrotingsboekhouding wordt gekoppeld. Om die reden konden ze hun rekeningen in het algemeen snel en in goede omstandigheden opstellen. Daar de risico's op boekhoudkundige fouten onder controle zijn, konden de certificeringsaudits ook in een beperkte tijdspanne worden uitgevoerd.

Het blijkt nu al dat de certificeringen de auditconclusies van het Rekenhof meer zekerheid en precisie hebben kunnen geven. De lange termijnen en de omvang van de middelen die de certificeringsaudits van het Rekenhof vergen, vormen de keerzijde van die voordelen, in het bijzonder wanneer de boekhoudsystemen en de interne procedures onvoldoende ontwikkeld zijn in de gecontroleerde structuren.

De bevindingen en de lessen uit de eerste certificeringservaringen bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen mutatis mutandis worden getransponeerd op de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarvan de rekeningen voortaan voor certificering worden voorgelegd aan het Rekenhof.

Voor de Duitstalige Gemeenschap, waarvan de eerste algemene rekeningen (rekeningen 2010) in 2011 ter certificering aan het Rekenhof werden voorgelegd, ondervond het Rekenhof meer moeilijkheden wegens de veelheid aan te certificeren eenheden aangezien het decreet van de Duitstalige Gemeenschap niet enkel voorziet in de certificering van het ministerie en de instellingen, maar ook van de rekeningen van de diensten met afzonderlijk beheer. De rekeningen 2010 werden binnen de wettelijk bepaalde termijnen aan het Rekenhof overgezonden. Niettegenstaande de bovenvermelde elementen heeft het Rekenhof alle rekeningen voor de limietdatum van 31 oktober, zoals vereist door het decreet, kunnen certificeren.

Met toepassing van artikel 59 van de comptabiliteitsordonnantie hadden de algemene rekeningen voor 2009 en 2010 van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie respectievelijk op 31 augustus 2010 en op 31 augustus 2011 ter certificering aan het Rekenhof moeten worden voorgelegd. Het Rekenhof heeft in een voorbereidende audit de invoering van de nieuwe boekhoudkundige organisatie onderzocht en heeft bij de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aangedrongen prioriteit te geven aan de voorlegging van de rekening 2009 en erop toe te zien dat de interne controle en interne audit bij besluit worden georganiseerd.

2.4 Aard en voordelen van certificering

Certificering is nauw verbonden met de finaliteit van de financiële controle, die volgens de internationale auditstandaarden erin bestaat een beoordeling te geven over het getrouw beeld van de algemene rekening.

Een rekening certificeren legt een bijkomende vereiste van precisie op, namelijk dat de vaststellingen van de certificerende instantie zullen worden aangewend om met een redelijke of voldoende zekerheid de conclusie te trekken dat de rekening een getrouw beeld geeft van de

werkelijkheid. Het oordeel moet van die aard zijn dat een andere onafhankelijke controleinstantie onder dezelfde voorwaarden tot dezelfde conclusie zou komen.

Certificering verschaft geen absolute zekerheid en heeft geen dwingend karakter. Ze houdt niet in dat de administratie of de regering de opinie van de certificerende instantie verplichtend moet opvolgen. Certificering impliceert evenmin dat zij in hoofde van die administratie bevrijdend zou werken, aangezien de opinie die wordt uitgedrukt slechts een redelijke zekerheid geeft over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de getrouwheid van de rekening.

De opinie van de onafhankelijke externe controleur is belangrijk voor alle betrokken partijen. Voor de administratie biedt ze extra zekerheid dat de boekhouding van de overheidsdiensten transparant is, dat de interne controles die betrekking hebben op de boekhouding en de rapportering toereikend zijn rekening houdend met de van toepassing zijnde reglementering en best practices, en dat de financiële verslaggeving geen afwijkingen van materieel belang vertoont. Voor de parlementen moet de certificering de definitieve regeling van de begroting en van de goedkeuring van de rekeningen van de verschillende overheden voorbereiden. De certificering moet ook verzekeren dat de verrichtingen van de verschillende overheden die in de nationale rekeningen worden geconsolideerd, samen een getrouw beeld geven van de financiële en boekhoudkundige toestand van het land, wat belangrijk is in een Europese en internationale context.

Cruciaal zijn dus de leesbaarheid van de opinie (de boodschap moet duidelijk zijn en onmiddellijk kunnen worden begrepen), en de hiërarchisering en het financieel belang van de opmerkingen die worden geformuleerd. Alle bestemmingen moeten er kunnen van uitgaan dat het een gekwalificeerd oordeel van een onafhankelijke expert betreft met betekenisvolle opmerkingen die een impact hebben op de financiële staten.

2.5 Rekenhof en certificering

Al van in het begin van het vorig decennium heeft het Rekenhof zijn interne organisatie en methodiek aangepast aan de modernisering van de administratie en aan de hervorming van de begroting en de boekhouding van de overheid²¹.

Het heeft meegewerkt aan het opstellen van internationale standaarden voor de controle van de openbare financiën²² en ook de verschillende overheden begeleid bij de omschakeling van hun cameralistische boekhouding naar een economische boekhouding²³.

Het Rekenhof bereidt zich bijgevolg voor op de certificering van de overheidsrekeningen.

²¹ Cf. Missieverklaring van het Rekenhof en Jaarverslagen 2005 en 2009 van het Rekenhof.

²² Cf. Jaarverslag 2010 van het Rekenhof, p. 15 tot 18.

²³ Zie in dit verband de boeken van het Rekenhof waarin jaarlijks werd gerapporteerd over de opmerkingen en aanbevelingen van het Rekenhof over de toepassing van de federale comptabiliteitswet van 22 mei 2003 en de invoering van Fedcom bij de federale overheid.

Daartoe heeft het belangrijke inspanningen geleverd voor de optimalisering van zijn financiële controles, onder meer door de aanwerving van gespecialiseerde auditeurs en de uitwerking van een aangepaste controlemethodiek gebaseerd op de algemeen erkende auditstandaarden en gestandaardiseerde audittechnieken en auditpraktijken.

Waar de wetteksten het uitdrukkelijk voorschrijven, certificeert het trouwens nu al de rekeningen (zie punt 2.3.1).

Het is echter niet voldoende dat het Rekenhof zijn interne organisatie en werking afstemt op certificering. Certificering is pas zinvol als de voorwaarden om tot een kwaliteitsvolle rekening te komen zijn vervuld. Dit houdt in dat er juridisch, organisatorisch en procedureel voldoende waarborgen moeten zijn met betrekking tot een performante, transparante en tijdige boekhoudkundige verwerking. Bovendien moet de financiële verslaggeving conform zijn met de nationale en internationale boekhoudstandaarden en best practices. Ten slotte moet de kwaliteit van de interne controleprocedures garanderen dat de risico's met betrekking tot de verplichting om rekenschap af te leggen, worden afgedekt²⁴.

Aan alle voornoemde voorwaarden is echter nog niet voldaan, meer bepaald wat de voorwaarden inzake interne controle en interne audit betreft²⁵.

De certificeringsbepalingen in de ordonnaties en decreten impliceren dat het Rekenhof de rekeningen van zowel de algemene diensten als van alle overheidsdiensten en openbare instellingen afzonderlijk moet certificeren, wat zeker een proportionele verhoging van de werkzaamheden van het Rekenhof zal meebrengen. De praktijk zal aantonen of niet voor een oplossing moet worden gekozen die erin bestaat de certificering op een hoger consolidatieniveau uit te voeren, bijvoorbeeld op het niveau van een groep van diensten en instellingen of op het niveau van de rechtspersoon, of op het niveau van de geconsolideerde algemene rekening van de entiteit. Een aanpassing van het normatieve kader zal dan nodig zijn. Certificeren op een hoger consolidatieniveau is slechts mogelijk voor zover het Rekenhof voor zijn auditactiviteit kan voortbouwen op de werkzaamheden van andere controleactoren²⁶ (principe van *single audit*).

Bovendien wordt aan het Rekenhof een strikte kalender opgelegd voor de controle van de rekeningen en voor de indiening van zijn certificeringsverklaring bij de parlementen²⁷. Om de wettelijke termijnen te kunnen respecteren, zal het niet alleen zijn interne en externe rappor-

²⁴ Cf. het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 betreffende het intern controlesysteem binnen sommige diensten van de federale uitvoerende macht.

²⁵ Cf. het 167e en het 168e Boek van het Rekenhof.

²⁶ Europese richtlijn ter uitvoering van de INTOSAI-controlenormen, nr. 25, *Benutting van het werk van andere accountants en deskundigen*.

²⁷ De decreten en ordonnaties voorzien in een maximale periode van vier maanden tussen de overlegging van de rekening aan het Rekenhof en de overzending van de rekening aan het parlement.

HOOFDSTUK 2Certificering van de overheidsrekeningen – Impact op de organisatie en de werking van het Rekenhof

teringslijnen moeten aanpassen, maar zal het vooral tijdig moeten kunnen beschikken over de rekeningen en de daarmee verbandhoudende documenten.

Tot slot mag niet uit het oog worden verloren dat het Rekenhof, naast de controle van de financiële staten, ook wettigheids- en regelmatigheidscontroles uitvoert, evenals doelmatigheidsonderzoeken. Het is niet wenselijk dat de certificering van rekeningen ten koste zou gaan van de kwaliteit en intensiteit van die controles en audits, die bijdragen tot het beter functioneren van het overheidsapparaat.

2.6 Besluit

Het Rekenhof bereidt zich voor op de hem nieuw toegekende certificeringsopdracht, door zijn controles zodanig te organiseren dat het in staat is zich met de vereiste zekerheid uit te spreken over de openbare rekeningen en door tegemoet te komen aan de strengste professionele normen die op dat vlak zijn vereist.

Certificering impliceert ook dat de overheden een administratieve en boekhoudkundige organisatie uitbouwen, evenals een performante interne controle en interne audit.

HOOFDSTUK 3

Auditresultaten

3.1 Uitvoering van de controles

In 2011 heeft het Rekenhof 42 begrotingsverslagen, 26 afzonderlijke verslagen en 6 adviezen inzake de budgettaire weerslag van voorstellen van wet, decreet of ordonnantie aan de parlementaire vergaderingen en de provincieraden overgelegd.

3.1.1 Begrotingsonderzoek

Als budgettair raadgever van de parlementaire vergaderingen onderzoekt het Rekenhof de oprechtheid van de begrotingsdocumenten.

Het Rekenhof heeft in 2011 vóór de goedkeuring van de ontwerpen van middelenbegroting, algemene uitgavenbegroting en aanpassingsbladen, 42 verslagen over begrotingsonderzoek ingediend.

Tabel 9 – Verslagen over begrotingsonderzoek

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Initiële begrotingen	18	17	18
Aanpassingsbladen	47	27	24

3.1.2 Controle van de wettigheid en de regelmatigheid

Bij de controle van de wettigheid en de regelmatigheid van de overheidsontvangsten en -uitgaven gaat het Rekenhof de conformiteit van de uitgevoerde verrichtingen met de wet- en regelgeving na.

Het Rekenhof heeft in 2011, met uitzondering van de vaste uitgaven, 90.599 uitgavenordonnanties (inclusief regularisaties) behandeld, voor een totaalbedrag van 26.674,94 miljoen euro. Het heeft er 40 gewijzigd en 8 geannuleerd, voor een totaalbedrag van respectievelijk 0,33 en 5,21 miljoen euro.

Tabel 10 – Behandelde uitgavenordonnanties (zonder vaste uitgaven)

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Totaal aantal	148.307,00	150.978,00	90.599
waarvan gewijzigde ordonnanties	26	6	40
waarvan geannuleerde ordonnanties	249	1.273	8
Totaalbedrag (x 1.000.000 euro)	510.531,88	619.581,56	26.674,94
waarvan gewijzigde ordonnanties	4,41	0,35	0,33
waarvan geannuleerde ordonnanties	63,75	3,49	5,21

Voor het overige werden in 2011 19.281 pensioen- of rentedossiers ten laste van de schatkist aan het visum van het Rekenhof onderworpen.

Tabel 11 – *Pensioen- en rentedossiers ter visering voorgelegd*

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Totaal aantal	26.705	25.967	19.281

3.1.3 Financiële controle

Bij de financiële controle onderzoekt het Rekenhof de betrouwbaarheid, de juistheid en de volledigheid van de financiële staten, onder meer door de boekhoudkundige verrichtingen aan de regels van de rijkscomptabiliteit te toetsen.

Het Rekenhof sluit ook de rekeningen af van de openbare rekenplichtigen die de ontvangsten innen en de uitgaven doen. Die opdracht wordt in elke kamer van het Rekenhof vervuld door één raadsheer. Die stelt vast of de rekeningen effen zijn, dan wel een tegoed of een tekort vertonen. In de eerste twee gevallen verleent het Rekenhof kwijting. In geval van een tekort, kan de rekenplichtige voor het Rekenhof worden gedagvaard in het kader van zijn rechtsprekende opdracht.

In 2011 heeft het Rekenhof 17 beslissingen genomen naar aanleiding van het onderzoek van de verschillende onderdelen van de algemene rekening.

Het heeft de uitvoeringsrekening van de begroting van de federale Staat alsook de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2010 afgesloten.

Het Rekenhof heeft in 2011 eveneens de rekeningen 2010 van de diensten van het hoofdbestuur van de Duitstalige Gemeenschap en van dertien andere diensten en instellingen die van die gemeenschap afhangen gecertificeerd.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft de algemene rekening over 2010 tijdig voorgelegd. Daarom heeft het Rekenhof in 2011 geen voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting opgemaakt.

De laatst gecontroleerde algemene rekening is die van het jaar 2010. De Vlaamse Gemeenschap inde in 2010 22,87 miljard euro algemene en toegewezen ontvangen. Er werden 23,48 miljard euro uitgaven aangerekend.

Voor de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie heeft het Rekenhof voor 2010 een voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting opgemaakt omdat de algemene rekening niet tijdig was ingediend.

De definitieve versie van de algemene rekening voor het jaar 2008 van de diensten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, onderworpen aan het stelsel van de nieuwe organieke ordonnantie, werd voor certificering aan het Rekenhof overgemaakt op 27 augustus 2010. In zijn algemene vergadering van 6 april 2011 heeft het Rekenhof de controle over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de getrouwheid van die rekening afgesloten met een certificering zonder voorbehoud, met uitzondering van drie rubrieken die fouten of belangrijke onjuistheden bevatten. De algemene rekening van de diensten van de regering voor de jaren 2009 en 2010 werd aan het Rekenhof overgemaakt respectievelijk op 12 januari en op 7 november 2011. De certificeringsaudit voor het jaar 2009 is in uitvoering. De certificeringsaudit voor het jaar 2010 wordt voorbereid.

Wat betreft de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, moest de algemene rekening voor de jaren 2009 en 2010, die werd onderworpen aan de regeling van de nieuwe ordonnantie, door het Verenigd College worden opgesteld en voor certificering aan het Rekenhof worden bezorgd respectievelijk vóór 31 augustus 2010 en 2011. In oktober 2011 heeft het Rekenhof de balans en de resultatenrekening voor die twee jaren ontvangen, maar niet de uitvoeringsrekening van de begroting.

Tabel 12 – *Beslissingen over de algemene rekening en de voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting*

	Algemene rekening	Voorafbeelding	Algemene rekening	Voorafbeelding	Algemene rekening	Voorafbeelding
	Controle 2009		Controle 2010		Controle 2011	
2010	-	-	-	-	12	3
2009	-	-	11	3	2	-
2008	11	4	1	-	1	-
2007 en vroeger	6	-	2	-	2	-

Het Rekenhof heeft 235 rekeningen van openbare instellingen en van diensten met afzonderlijk beheer gecontroleerd verklaard of gecertificeerd.

Tabel 13 – *Rekeningen van de openbare instellingen en van de diensten met afzonderlijk beheer*

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
2010	-	-	106
2009	-	109	67
2008	46	112	24
2007 en vroeger	193	91	38

HOOFDSTUK 3
Auditresultaten

Het Rekenhof heeft 14 van de hem voorgelegde rekeningen van de universiteiten geïviseerd.

Tabel 14 – Rekeningen van de universiteiten

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
2010	-	-	-
2009	-	-	1
2008	-	-	7
2007 en vroeger	7	8	6

Het Rekenhof heeft 2.634 rekeningen van openbare rekenplichtigen afgesloten.

Tabel 15 – Rekeningen van de openbare rekenplichtigen

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Periodieke rekeningen	2.657	3.021	2.345
Eindebeheersrekeningen	434	420	279
Tekortrekeningen	22	20	10

3.1.4 Thematische audits

Naast zijn recurrente controles voert het Rekenhof thematische audits uit, die het selecteert aan de hand van een beredeneerde risicoanalyse, de verwachtingen van de parlementen en de beschikbare middelen. De thematische auditonderwerpen kunnen zich zowel situeren op het financiële vlak als op het vlak van de wettigheid of de goede besteding van de overheidsgelden. In dat laatste geval gaat het Rekenhof na in welke mate de uitvoering van het overheidsbeleid (volksgezondheid, justitie, tewerkstelling, fiscaliteit, onderwijs, landbouw, toerisme, enz.) voldoet aan de principes van goed beheer, zoals zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Het Rekenhof heeft in 2011 de bevindingen, oordelen en aanbevelingen uit zijn thematische audits in 79 verslagen opgenomen: 26 afzonderlijke verslagen en 53 artikelen in de boeken van het Rekenhof.

Tabel 16 – Thematische rapporten

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Afzonderlijke verslagen	20	30	26
Artikelen in de Boeken van het Rekenhof	54	67	53

3.1.5 Bijzondere opdrachten

In 2011 rapporteerde het Rekenhof over de resultaten van bijzondere opdrachten die het kreeg toegewezen:

- een verslag over de controle van de leerlingentelling door de Vlaamse en de Franse Gemeenschap,
- een rapport en een advies betreffende de fiscale loyauteit inzake personenbelasting,
- een advies over de juistheid en de volledigheid van de financiële verslagen over de jaarrekeningen van de politieke partijen,
- dertien controlerapporten over de rekeningen van de dotatiegerechtigde instellingen.

Het Rekenhof publiceert bovendien in de eerste helft van augustus in het Belgisch Staatsblad de lijsten van de mandaten van de openbare mandatarissen en de hoge ambtenaren, alsook de lijsten van de personen die hun mandatenlijst (197 op 7.670 aangifteplichtigen) of vermogensaangifte (89 op 1.628 aangifteplichtigen) niet bij het Rekenhof hebben ingediend.

Bovendien oefenen sommige leden van het Rekenhof de functie van rekeningcommissaris uit in de overheidsbedrijven of in gelijkaardige structuren bij de federale Staat, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap²⁸.

3.1.6 Rechtsprekende opdracht

Bij de rechtsprekende opdracht beoordeelt het Rekenhof de aansprakelijkheid van een rekenplichtige voor een tekort in zijn beheer.

In 2011 heeft het Rekenhof vier beslissingen van de ministers onderzocht om rekenplichtigen met een tekort niet te dagvaarden, voor een totaal bedrag van 42.731,69 euro.

In één geval kreeg de rekenplichtige ambtshalve kwijting, aangezien de minister vijf jaar na het einde van het beheer van de rekenplichtige geen enkel initiatief had genomen om deze al dan niet te dagvaarden voor het Rekenhof. Het bedrag van die ambtshalve kwijting belooft 500 euro.

²⁸ Zie Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof.

HOOFDSTUK 3
Auditresultaten

Tabel 17 – Rechtsprekende opdracht

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Aantal niet-dagvaardingen	16	13	4
Aantal kwijtingen	-	-	-
Aantal veroordelingen	-	-	-
Aantal ambtshalve kwijtingen na 5 jaar	1	3	1
Bedrag van de niet-dagvaardingen (in euro)	417.624,50	187.858,35	42.731,69
Bedrag van de kwijtingen (in euro)	-	-	-
Bedrag van de veroordelingen (in euro)	-	-	-
Bedrag van de ambtshalve kwijtingen na 5 jaar (in euro)	1.500,00	52.983,21	500,00

3.1.7 Verzoeken van parlementaire vergaderingen

Het Rekenhof oefent in beginsel zijn opdrachten op eigen initiatief uit. De parlementaire vergaderingen kunnen het Rekenhof echter gelasten onderzoeken uit te voeren of audits te realiseren bij de diensten en instellingen die aan zijn controle zijn onderworpen. Zij kunnen het Rekenhof ook vragen een advies te verlenen over de financiële en budgettaire impact van voorstellen van wet, decreet of ordonnantie. Bovendien beschikt elk parlementslid over een individueel inzage- en informatierecht.

In 2011 heeft het Rekenhof geantwoord op vijf vragen van de Kamer van volksvertegenwoordigers: over de voorwaarden voor de spoorwegveiligheid, over de impact van de financiële crisis en de genomen steunmaatregelen op het beheer van de staatsschuld en de evolutie van de staatsfinanciën, over het jaarlijks verslag van de minister van Justitie en de minister van Financiën over de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie met betrekking tot de grote fiscale fraudedossiers, over de uitvoering van de aanbevelingen van het Rekenhof op het vlak van fiscale fraude en over de financierings- en controlemechanismen van de tweedelijnsbijstand met integratie van de eventuele gevolgen van de zogenaamde Salduz-wet.

Het Rekenhof heeft ook geantwoord op zes vragen van het Vlaams Parlement: over het voorstel van decreet betreffende het toezicht van het Rekenhof op grote infrastructuurwerken waarvoor de Vlaamse overheid verantwoordelijkheid draagt, over de toetsing van de vierde rapportage van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering en publiek-private samenwerking aan de aanbevelingen van het Rekenhof, over de basisrapportage en de eerste voortgangsrapportage over het Masterplan 2020 voor verkeersinfrastructuurprojecten in de regio Antwerpen, over de verrekening van de effecten van de vereffening van de Gemeentelijke

Holding in de begroting en over de toepassing van de pensioenregeling van de niet-permanente personeelsleden van het Vlaams Parlement.

Het Rekenhof heeft zes adviezen over de financiële en budgettaire impact van wetsvoorstellen overgezonden.

Tabel 18 – Adviezen over de financiële en budgettaire impact van voorstellen van wet, decreet of ordonnantie

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Aantal	6	10	6

In 2011 hebben veertien parlementsleden samen dertien keer gebruik gemaakt van hun individueel inzage- en informatierecht²⁹.

Tabel 19 – Inzage- en informatierecht van parlementsleden

	Controle 2009	Controle 2010	Controle 2011
Aantal parlementsleden	20	6	14
Aantal verzoeken	25	7	13

3.1.8 Adviesvragen van de uitvoerende macht

Het Rekenhof is een controle-instelling. Toch kan het bij uitzondering vragen om advies van de uitvoerende macht als ontvankelijk beschouwen aan de hand van vooraf bepaalde criteria, alsook op basis van een beoordeling van de opportuniteit van een onderzoek ten gronde. Meer in het bijzonder moeten die vragen om advies een algemeen principe betreffen en een nauwe band hebben met de controleopdrachten en de bevoegdheden van het Rekenhof.

In 2011 heeft het Rekenhof geantwoord op negen adviesvragen van de uitvoerende macht:

- aan de administrateur-generaal van de Pensioendienst voor de overheidssector (PDOS) (federale staat) over de aanpassing van de *officieuze gelijkstellingslijst van de actieve diensten* ten gevolge van een reorganisatie van de Vlaamse overheid,
- aan de minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport (Vlaamse Gemeenschap) over aspecten van het thesauriebeheer van de Vlaamse Gemeenschap,
- aan de secretaris-generaal van het departement Werk en Sociale Economie van de Vlaamse overheid (Vlaamse Gemeenschap) over het VIONA-programma en de gunning op forfaitaire financieringsbasis,

²⁹ Zie Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht.

- aan de minister-voorzitter van de regering van de Duitstalige Gemeenschap over het voorontwerp van besluit van de regering tot uitvoering van het decreet van 25 mei 2009 houdende het financieel reglement van de Duitstalige Gemeenschap,
- aan de minister-voorzitter van de Waalse regering en van de regering van de Franse Gemeenschap (Waals Gewest en Franse Gemeenschap) over de administratieve vereenvoudiging en de uitvoering van het vertrouwensbeginsel,
- aan de vice-voorzitter en minister van Begroting, Financiën, Werk, Opleiding, Sport en belast met het luchthavenbeleid van de Waalse regering en van de regering van de Franse gemeenschap (Waals Gewest en Franse Gemeenschap) over de voorontwerpen van decreet houdende de organisatie van de begroting en van de boekhouding van diensten van de regering van het Waals Gewest en van de regering van de Franse Gemeenschap,
- aan de voorzitter van de raad van beheer van het *Fonds Écureuil* (Franse Gemeenschap) over de regels inzake het beheer van financiële activa van het *Fonds Écureuil* van de Franse Gemeenschap,
- aan de directeur-generaal van de directie-generaal Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu van de *Service public de Wallonie* (Waals Gewest) over het in aanmerking nemen van de financiële lasten voor de subsidiëring van installaties voor het afvalbeheer Waals Gewest,
- aan de directeur-generaal van de transversale directie-generaal Begroting, Logistiek en Informatie- en Communicatietechnologie (DGT2) van de *Service public de Wallonie* (Waals Gewest) over de recuperatie van een heffing van 9,25% op de premie van de verzekeringspolis *alle elektronische risico's* die door de *Groupement d'intérêt économique informatique* is onderschreven ten voordele van het Waals Gewest.

3.2 Weerslag van de controles

Elk jaar publiceert het Rekenhof, hoofdzakelijk in zijn jaarlijkse boeken en in zijn afzonderlijke verslagen, heel wat aanbevelingen over diverse onderwerpen. Die aanbevelingen beschrijven de maatregelen (soms enkel van technische aard) of de hervormingen die kunnen bijdragen tot een beter overheidsbeleid. Het Rekenhof spreekt zich echter niet uit over de opportuniteit van bepaalde keuzes bij de uitvoering ervan.

Het Rekenhof publiceert de controleresultaten na een tegensprekelijke procedure met de administratie en de minister. Die procedure stelt het Rekenhof in staat zijn standpunten te verduidelijken en draagt rechtstreeks bij tot een betere aanvaarding van de vaststellingen en resultaten van de audit. Het Rekenhof onderstreept echter dat de audit op zich als katalysator kan werken. Soms worden tijdens de uitvoering van de audit door de administratie of door de regering maatregelen of bepalingen uitgewerkt die oplossingen bieden voor de problemen die het Rekenhof signaleert.

Het Rekenhof onderzoekt de manier waarop zijn publicaties worden gepercipieerd en volgt de toepassing van zijn aanbevelingen op. Daardoor kan het de werkzaamheden binnen de

instelling naar waarde schatten maar ook de kwaliteit van de informatie voor de parlementen verhogen en hun mogelijkheden om op te treden verbeteren.

3.2.1 *Bijdrage aan de parlementaire debatten*

In 2011 hebben vertegenwoordigers van het Rekenhof 76 zittingen van de verschillende parlementen bijgewoond met het oog op het beantwoorden van vragen over het begrotingsonderzoek, de boeken van het Rekenhof en de afzonderlijke verslagen.

3.2.2 *Uitvoering van de aanbevelingen*

De impact van de controles blijkt onder meer uit het gevolg dat werd gegeven aan de aanbevelingen van tien audits van het Rekenhof.

3.2.2.1 *Begroten en beheersen van de uitgaven voor geneeskundige verzorging – opvolgingsaudit (afzonderlijk verslag gericht aan het federaal parlement - juni 2011)*

Om de uitgavenevolutive in de verplichte ziekteverzekering onder controle te houden, heeft de wetgever de jaarlijkse toename van de begroting beperkt en maatregelen uitgewerkt om in te grijpen bij een overschrijding van de begroting. Het Rekenhof toonde echter in een verslag van januari 2006 aan dat die budgettaire mechanismen onvoldoende effect hadden, en formuleerde aanbevelingen voor een meer doelmatige werking. De opvolgingsaudit ging na welke initiatieven werden genomen om aan die aanbevelingen tegemoet te komen, en in welke mate ze de voorbije vijf jaar ook tot concrete resultaten hadden geleid.

Het Rekenhof stelde vast dat de toepassing van de toegestane budgettaire groeimarge een essentieel knelpunt bleef. Die marge bleek te ruim om de feitelijke uitgaventrend aan te sturen en ging dus haar doel voorbij. De gehanteerde werkwijze om de marge niet uit te putten en deels ter beschikking te stellen voor de andere takken van de sociale zekerheid, kon bovendien alleen een tijdelijke maatregel zijn. Het besluit was dat het instrument van een globaal groeipercentage enkel nog zin had als vanaf 2012 zou worden teruggekeerd naar de doelstelling waarvoor die regeling werd geconcipieerd: een strakke beperking van de uitgavenevolutive die de betrokken actoren dwingt keuzes te maken bij de verdeling in partiële begrotingsdoelstellingen over de diverse sectoren van gezondheidszorg.

In de lijn van een eerdere beslissing van de regering in lopende zaken bepaalt artikel 11 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen dat het bedrag van de globale begrotingsdoelstelling voor 2012 wordt gehandhaafd op het niveau van 2011. Zoals het Rekenhof had aanbevolen, is de keuze ook op langere termijn gemaakt. Voor 2013 en 2014 stelt het regeerakkoord van 1 december 2011 dat de reële groeinorm zal worden teruggebracht van 4,5% naar respectievelijk 2 en 3%. Vanaf 2015 zou de norm op 3% worden gehandhaafd zolang de wetgever er niet anders over beschikt.

Het regeerakkoord verwijst bovendien uitdrukkelijk naar de opvolgingsaudit in het kader van geplande verbeteringen in de responsabilisering van de actoren van de gezondheidszorg. Meer in het bijzonder zou op basis van de besluiten van het rapport worden overgegaan tot een evaluatie van het systeem dat de ziekenfondsen aan de hand van boni en mali aanmoedigt om de uitgaven in de verplichte ziekteverzekering te helpen beheersen.

3.2.2.2 Kosteloosheid en kostenbeheersing in het basisonderwijs (afzonderlijk verslag gericht aan het Vlaams Parlement – mei 2011)

Sinds september 2007 voert de Vlaamse overheid een beleid inzake kosteloosheid en kostenbeheersing in het basisonderwijs. Kosteloosheid houdt in dat scholen aan ouders geen bijdragen mogen vragen voor kosten die noodzakelijk zijn om de ontwikkelingsdoelen na te streven of de eindtermen te bereiken. Daarnaast begrenst de overheid de kosten die basisscholen mogen aanrekenen voor activiteiten en materialen die daarvoor niet noodzakelijk zijn (maximumfactuur). Voor vragen of klachten kunnen ouders terecht bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur. Het Rekenhof heeft dit beleid onderzocht tijdens het schooljaar 2009-2010.

Als antwoord op de aanbevelingen van het Rekenhof heeft de minister zich voorgenomen ouders en scholen te blijven informeren over dit beleid, na te gaan hoe de Commissie Zorgvuldig Bestuur beter bekend kan worden gemaakt en hoe zij drempelverlagend kan werken, te onderzoeken hoe de verificatiedienst van het ministerie een actievere rol kan spelen bij de bewaking van de regelgeving en of het aangewezen is de scholen te verplichten de lijst met materialen die ze kosteloos moeten aanbieden in het schoolreglement op te nemen. Hij wil de kosteloosheid en kostenbeheersing verder opvolgen en evalueren.

Het Rekenhof vroeg ook te overwegen de maximumfactuur voor de kleuters te herzien en de kosten van het busvervoer voor extra-murosactiviteiten te onderzoeken. Het decreet van 23 december 2011 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2012 heeft de bedragen van de maximumfactuur geïndexeerd en die voor de kleuters gewijzigd en gedifferentieerd naar leeftijd. Tijdens de bespreking van het ontwerp van decreet in de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen heeft de minister aangekondigd dat hij met zijn collega-minister gesprekken zal voeren om de opdracht van De Lijn aan te passen, zodat het schoolvervoer naar het zwembad en kleine, niet-meerdaagse, culturele uitstappen tegen kostprijs mogelijk worden.

3.2.2.3 Subsiestromen Toerisme (afzonderlijk verslag gericht aan het Vlaams Parlement - september 2010)

Het Rekenhof heeft de vier budgettair belangrijkste subsiestromen in het beleidsveld toerisme onderzocht: subsidies voor evenementen, voor het kunststedenactieplan (KSAP), voor het kustactieplan (KAP) en voor toeristisch-recreatieve projecten (TRP). Het ging na of de subsidiëring van de projecten correct en kwaliteitsvol verliep. Het stelde vast dat de subsiestromen grote verschillen vertoonden in praktische, juridische en administratieve uitwerking.

Het Rekenhof formuleerde 21 aanbevelingen voor de Vlaamse Regering en de administratie, waaronder belangrijke aanbevelingen inzake beleids- en juridische omkadering en inzake administratieve uitvoering door de administratie.

Het verslag kreeg ook ruime aandacht binnen het Vlaams Parlement. Op 27 oktober 2010 vond in plenaire vergadering van het Vlaams Parlement een uitgebreid actualiteitsdebat plaats over het onderzoek. Tot besluit van de vergadering werd een actualiteitsmotie aangenomen waarin het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering vraagt de aanbevelingen van het Rekenhof ter harte te nemen, een werkbaar regelgevend kader uit te werken voor alle subsidiestromen in het toerisme en beslissingen die afwijken van voorstellen van de administratie of van adviesraden en dergelijke uitdrukkelijk te motiveren.

Reeds in zijn beleidsbrief Toerisme 2010-2011 kondigde de minister de hervorming van de subsidiestromen naar het instrument “impulsprogramma’s” aan. Deze programma’s zou hij decretaal verankeren en daardoor een antwoord geven op één van de belangrijkste opmerkingen van het Rekenhof. In de loop van 2011 werden de vier subsidiestromen samengebracht onder één besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011, waardoor wordt tegemoet gekomen aan een belangrijke opmerking van het Rekenhof. Ook het agentschap Toerisme Vlaanderen werd geherstructureerd. De vier subsidiestromen werden bij het agentschap gecentraliseerd. Uit de opvolgingsmonitoring van het Rekenhof blijkt dat ook enkele aanbevelingen inzake de administratieve uitvoering reeds werden opgevolgd (scoring van subsidie-aanvragen, nieuwe voorschotregeling, motivering van negatieve evaluaties).

3.2.2.4 Wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen (afzonderlijk verslag gericht aan het Vlaams Parlement – maart 2011)

Het Rekenhof onderzocht de wijze waarop de Vlaamse overheid, in de eerste plaats het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), het project *Wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen* heeft aangepakt en welke resultaten werden geboekt tegen welke prijs.

Naar aanleiding van het auditrapport en de bespreking ervan in de parlementaire commissie Mobiliteit en Openbare Werken heeft de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 4 mei 2011 een resolutie aangenomen waarin aangedrongen wordt op de uitvoering van de aanbevelingen van het Rekenhof, op de afwerking van het project gevaarlijke punten, op het verder inzetten op het verkeersveiliger maken van het wegennet en op rapportering aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van deze resolutie en de afwerking van het project gevaarlijke punten. Op 22 maart 2012 was er in de Commissie Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) een gedachtewisseling met minister Crevits over het rapport van de Vlaamse Regering over de uitvoering van deze resolutie.

De aanbevelingen focusten onder andere op de strikte naleving van de overheidsopdrachtenreglementering. Om daaraan tegemoet te komen, heeft de minister in de beleidsraad MOW van 31 maart 2011 voorgesteld de juridische ondersteuning van overheidsopdrachten binnen

het beleidsdomein MOW te versterken door de Afdeling Juridische Dienstverlening (AJD) van het departement MOW uit te bouwen tot een kenniscentrum inzake overheidsopdrachten.

Een van de aanbevelingen had specifiek betrekking op het restrictieve standpunt van het Europees Hof van Justitie inzake de toewijzing van bijkomende opdrachten tijdens de uitvoering van een overheidscontract. De Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) had een vergelijkbare raamovereenkomst gesloten als AWW met de tijdelijke vennootschap Veilig verkeer Vlaanderen (TV 3V), waarbij ook het volume van de opdracht in belangrijke mate was toegenomen. Naar aanleiding van de audit en de aanbevelingen van het Rekenhof heeft de BAM een contractaudit laten uitvoeren van de lopende overeenkomst en een nieuwe aanbesteding uitgeschreven om de verdere dienstverlening te laten uitvoeren met inachtneming van de gelijkheids- en mededingingsregels.

3.2.2.5 Controle van de uitgaven van de Waalse ministeriële kabinetten en van hun ondersteunende diensten (22e Boek van het Rekenhof bestemd voor het Waals parlement – december 2010)

3.2.2.6 Controle van de uitgaven van de ministeriële kabinetten van de Franse Gemeenschap en van hun ondersteunende diensten (22e Boek van het Rekenhof bestemd voor het parlement van de Franse Gemeenschap – december 2010)

Het Rekenhof heeft nogmaals onderzocht of de uitgaven van de ministeriële kabinetten van het Waals Gewest wettelijk en regelmatig zijn. De controle werd ook uitgevoerd bij de ministeriële kabinetten van de Franse Gemeenschap, op vraag van de voorzitter van het parlement van de Franse Gemeenschap.

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de nieuwe reglementering een grote stap vooruit betekent op het vlak van personeelsbeheer, en dat de kaders en effectieven van de kabinetten aanzienlijk werden afgeslankt.

Het onderzoek naar de uitvoering van de opdrachten met betrekking tot de legislatuurwijziging heeft problemen aangetoond bij de overgave-overname, de inventaris, de uitgaven van ontbonden kabinetten of het voeren van de boekhouding. Het Rekenhof heeft ter zake een aantal aanbevelingen geformuleerd.

In 2011 werden diverse aanbevelingen in verband met de legislatuurwijziging verwerkt in een omzendbrief van 14 juli 2011, die de procedures bepaalt voor de werking van de ministeriële kabinetten. De omzendbrief:

- verschaft een meer precieze omkadering van de opdrachten van de voorlopige cel en bepaalt een minimale werkingsperiode,
- detailleert en expliciteert de procedure voor overgave-overname,
- zorgt voor een meer specifieke omkadering van de uitgaven van ontbonden kabinetten,

- stelt een nieuw gemeenschappelijk inventarissysteem in voor alle kabinetten. De eerste inventarissen die werden opgemaakt met de nieuwe toepassing werden goedgekeurd op 31 december 2010.

3.2.2.7 Duurzaam stikstofbeheer in de landbouw (afzonderlijke publicatie gericht aan het Waals parlement – september 2011)

Het onderzoek naar de concrete toepassing van de maatregelen uit het programma voor duurzaam stikstofbeheer heeft uitgewezen dat niet alle controlemogelijkheden efficiënt worden aangewend en dat de uitgevoerde controles niet echt doeltreffend waren, aangezien niet alle inbreuken bestraft werden.

Als gevolg van de audit van het Rekenhof werd een interdepartementale werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de ministers bevoegd voor leefmilieu en voor landbouw. De werkgroep moet de controles met betrekking tot het programma voor duurzaam stikstofbeheer verbeteren.

Bovendien heeft de audit aangetoond dat de controles begrensd waren door de vertrouwelijke aard van de persoonlijke gegevens in de oppervlakteverklaring. De werkgroep zal nagaan of een nieuw Waals decreet daaromtrent tot de mogelijkheden behoort.

Tot slot heeft de audit aangetoond dat de controles en sancties uitsluitend focusten op de voorwaardelijkheid van de steun. Voortaan wordt daarvan afgestapt en zullen de strafrechtelijke vervolgingen en administratieve sancties waarin het milieuwetboek voorziet, worden toegepast.

Het Rekenhof had er ook op gewezen dat niet wordt gecontroleerd of de spreidingscontracten tussen exploitanten daadwerkelijk ook worden uitgevoerd. In het Waals Gewest zou er een mechanisme moeten komen dat toelaat zich te vergewissen of de uitwisseling van dierlijk mest tussen exploitaties wel degelijk uitgevoerd worden en of die uitwisselingen voor de volle 100% zoals overeengekomen verlopen.

De administratie heeft een overheidsopdracht uitgeschreven met het oog op de uitvoering van een benchmarking op Europees niveau (land met een vergelijkbare landbouwintensiteit als het Waals Gewest) om de best practices te kennen inzake het beheer en de controle van spreidingscontracten.

De opvolging van potentieel uitspoelbare stikstof werd voorgesteld als het controle-instrument dat zou toelaten de doeltreffendheid en de geloofwaardigheid van het programma voor duurzaam stikstofbeheer te verzekeren in bepaalde kwetsbare zones. Die opvolging heeft evenwel beperkingen, meer bepaald omdat slechts een zeer gering aantal exploitaties ook effectief worden gecontroleerd.

Tot slot moet erop worden gewezen dat sinds 2011 het aantal controles gestegen is van 3% naar 5%.

3.2.2.8 De overheidsopdrachten voor schoonmaak, onderhoud en beveiliging van de Service Public de Wallonie (SPW) (22e Boek van het Rekenhof bestemd voor het Waals parlement – december 2010)

Op 9 november 2011 werd een infosessie georganiseerd over de opvolging van de door het Rekenhof geformuleerde aanbevelingen.

Er is vastgesteld dat, naar aanleiding van de aanbevelingen van het Rekenhof, meer personeel wordt ingezet om de opdrachten te controleren, dat voortaan een specifieke elektronische inventaris van de contracten voorhanden is, dat opdrachten die vroeger stilzwijgend werden verlengd of die werden toegewezen aan één enkele dienstverlener voortaan in mededinging worden gesteld en dat een opdracht werd uitgeschreven om na te gaan welke de behoeften zijn op het vlak van het onderhoud van de SPW-gebouwen.

3.2.2.9 De bezoldiging van het personeel van het secundair kunstonderwijs met beperkt leerplan gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap (22e Boek van het Rekenhof bestemd voor het parlement van de Franse Gemeenschap – december 2010)

Het Rekenhof heeft de administratieve en geldelijke situatie onderzocht van het leidinggevend en onderwijzend personeel van het secundair kunstonderwijs met beperkt leerplan gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap. Die controle heeft aangetoond dat er heel wat fout loopt en dat die fouten voornamelijk een weerslag hebben op de waarde van de geldelijke anciënniteit. Voor een groot deel zijn die fouten het gevolg van het feit dat individuele situaties niet in overeenstemming worden gebracht met de regelgeving, meer bepaald als de geldelijke anciënniteit niet wordt geregulariseerd voor het moederschapsverlof van tijdelijke leerkrachten.

Vóór 1 september 2003 werd enkel de bezoldigde periode van het moederschapsverlof in aanmerking genomen voor de geldelijke anciënniteit van tijdelijke leerkrachten. Sinds die datum, moet er met de totale duur van het verlof rekening gehouden worden voor het bepalen van de geldelijke anciënniteit als effectief gepresteerde diensten.

Artikel 11 van het geldelijk statuut stelt: *bij elke wijziging van het geldelijk statuut verbonden aan een graad, wordt iedere bezoldiging die is vastgesteld rekening houdend met die graad, herbepaald alsof het nieuw geldelijk statuut steeds had bestaan*. Dat artikel legt de verplichting op dat vanaf 1 september 2003 de in aanmerking komende diensten van al de beoogde personeelsleden moeten worden berekend volgens de nieuwe goedgekeurde regels, met inbegrip van het moederschapsverlof dat is genomen vóór 1 september 2003.

Bovendien verstrekt het Rekenhof de aanbeveling de reglementering betreffende buitenlandse bekwaamheidsbewijzen te wijzigen. Er werden in dat verband met elkaar in concurrentie tredende bepalingen en tekortkomingen vastgesteld in het decreet van 2 juni 1998 houdende organisatie van het secundair kunstonderwijs met beperkt leerplan. Het Rekenhof pleit bo-

vendien voor een uitbreiding van het toepassingsgebied van het besluit tot toekenning van een hervalorisatie van de barema's voor de personeelsleden ouder dan 57 jaar, dat niet alle barema's dekt die in die onderwijsrichting worden toegekend.

De minister heeft het Rekenhof op 6 oktober 2010 meegedeeld dat de invoerfouten integraal werden verbeterd. In interne richtlijnen werden de behandelende ambtenaren eraan herinnerd dat ze de dienstattesten moesten verzamelen alvorens te beginnen met het valoriseren van de diensten die gepresteerd werden in het onderwijs met volledig leerplan.

De inaanmerkingneming, voor het bepalen van de geldelijke anciënniteit, van het moederschapsverlof van het tijdelijk personeel dat werd genomen vóór de inwerkingtreding van het decreet tot volledige valorisatie van het moederschapsverlof, is daarentegen op de tegenkanting gestuit van de administratie. De minister heeft zich achter het standpunt van de administratie geschaard.

Vervolgens heeft de minister echter in de commissie Onderwijs op 31 januari 2012 verklaard dat de door ETNIC (*Entreprise publique des Technologies Nouvelles de l'Information et de la Communication*) ontwikkelde programma's *de inaanmerkingneming van de anciënniteit en meer in het bijzonder die van het moederschapsverlof van vóór 1 september 2003 van tijdelijke personeelsleden zullen vergemakkelijken*.

In antwoord op de gestelde vraag omtrent de retroactiviteit van de aan te brengen correcties, heeft de minister gepreciseerd dat *het om correcties gaat die, in termen van personeelsstatuten, ertoe zullen leiden dat het moederschapsverlof vóór 2003 exact in aanmerking zal worden genomen voor het bepalen van de anciënniteit*.

Die feitelijke ommezwaai moet nog worden bevestigd in richtlijnen aan de administratie.

In een nota van 6 oktober 2010 heeft de minister aan de administratie de aanbeveling verstrekt om de interne controle te verbeteren en om regelmatig over te gaan tot een herziening van de dossiers. De minister heeft de administratie gevraagd voorstellen te doen tot wijziging van de reglementering.

In dat verband heeft de minister op 29 september 2011 aan de administratie gevraagd de statutaire aspecten van het organiek decreet te herlezen.

Door de omstandigheden en vanwege de werklast liepen de werkzaamheden van de administratie vertraging op. De toegewezen termijn, namelijk tegen het einde van het schooljaar 2011-2012, zou mogelijk niet worden gehaald.

3.2.2.10 *De subsidiëring van culturele centra die niet onderworpen zijn aan het decreet van 28 juli 1992 (22e Boek van het Rekenhof bestemd voor het parlement van de Franstalige Gemeenschap – december 2010)*

Het Rekenhof heeft de wettigheid en regelmatigheid gecontroleerd van de subsidiëring van de *Botanique*, het *Palais des Beaux-Arts de Charleroi*, de Hallen van Schaarbeek en de *Manège Mons*.

In zijn verslag heeft het Rekenhof het volgende geformuleerd: *Rekening houdend met hun opdrachten en hun hoofdactiviteiten die gericht zijn op podiumkunsten, zouden de drie nominatieve culturele centra in navolging van de Manège Mons kunnen worden onderworpen aan het kaderdecreet van 10 april 2003 inzake podiumkunsten. De regering zou evenwel het toepassingsbesluit moeten goedkeuren dat de minimale en de maximale bedragen vaststelt van de toegekende bijstand, overeenkomstig de bepalingen van artikel 40.*

Op budgettair vlak zou het ook coherenter zijn ze te subsidiëren via het pluridisciplinair programma van organisatieafdeling 21 – Podiumkunsten (programma 01 – Initiatieven en diverse interventies).

In haar antwoord van 12 oktober 2010 op het ontwerpverslag van het Rekenhof, had de minister aangekondigd dat zij erop zal toezien dat *de nominatieve begrotingsallocaties op programma 01 van organisatieafdeling 20 voor de Hallen van Schaarbeek en de Botanique en op programma 01 van organisatieafdeling 21 voor de Manège Mons en het Palais des Beaux-Arts de Charleroi worden geïdentificeerd. Het gaat om begrotingsprogramma's die inzonderheid bestemd zijn voor subsidiëring van culturele of artistieke pluridisciplinaire activiteiten.*

Over het verslag van het Rekenhof volgden interpellaties in het parlement van de Franstalige Gemeenschap van mevrouw Cornet en mevrouw Salvi aan minister Laanan in de zitting van 22 februari 2011. Deze interpellaties leidden tot de indiening van twee ontwerp-moties die werden aangenomen in de zittingen van 22 februari en 16 maart 2011.

Het eerste gemotiveerde ontwerp van motie, ondertekend door de heer Jeholet, mevrouw Persoons en mevrouw Cornet luidt: *het parlement, na de interpellaties gehoord te hebben alsook het antwoord van de minister, vraagt de regering om het parlement het geheel van subsidies mee te delen die zijn toegekend aan de nominatieve culturele centra en aan de culturele centra in de zin van het decreet van 1992, om in een decreet criteria vast te stellen voor de objectieve subsidiëring van de nominatieve culturele centra en de culturele centra in de zin van het decreet van 28 juli 1992, en om een einde te maken aan de politisering en aan het cliëntelisme bij de toewijzing van subsidies aan de culturele operatoren zodat ze op een transparante en billijke wijze zouden worden vastgesteld.*

3.2.3 *Belangstelling van de media en derden voor de publicaties*

De publicaties³⁰ van het Rekenhof zijn in de eerste plaats bestemd voor de wetgevende vergaderingen, die door het Rekenhof moeten worden geïnformeerd. De verslagen komen vervolgens integraal op de website (www.rekenhof.be), waar de bevolking en de pers ze gratis kunnen downloaden. Voor bijna alle verslagen maakt het Rekenhof een persbericht.

De publicaties van het Rekenhof krijgen veel belangstelling van de media en worden geregeld vermeld in persartikels.

De verklaring over het communicatiebeleid van de instelling is beschikbaar op de website, onder de rubriek *Publicaties*.

³⁰ Zie Bijlage 5 – Publicaties.

HOOFDSTUK 4

Internationale betrekkingen

Het Rekenhof werkt samen met de Europese Rekenkamer aan de controle van de uitgaven van de Europese Unie, neemt deel aan de werkzaamheden van verschillende organisaties van hoge controle-instellingen (HCI's) en ontvangt buitenlandse delegaties.

4.1 Europese Rekenkamer

De Europese Rekenkamer heeft in 2011 samen met het Belgische Rekenhof twee controles in België uitgevoerd. Deze twee audits betroffen de betrouwbaarheidsverklaring van de Europese Rekenkamer. Een eerste opdracht had betrekking op de Universiteit Gent. Een tweede controle ging over de traditionele eigen middelen.

Naast de samenwerking op het vlak van de controle bestaat er een overlegstructuur voor de HCI's van de lidstaten van de Europese Unie, die hen de mogelijkheid biedt thema's van gemeenschappelijk belang in samenwerking met de Europese Rekenkamer te bespreken. Zo vond op 13 en 14 oktober 2011 de vergadering van het Contactcomité van voorzitters in Luxemburg plaats en werd een vergadering van de verbindingsagenten van de HCI's van de Europese Unie georganiseerd in Sofia op 12 en 13 mei 2011.

Het Rekenhof is lid van de werkgroep inzake de rapporten van nationale HCI's over financieel management van Europese gelden, van de werkgroep inzake btw, van het informatienetwerk over het gemeenschappelijk landbouwbeleid, van het netwerk over de Lissabon/Europa 2020-strategie en van het netwerk over het begrotingsbeleid.

Het Belgische Rekenhof en de Rekenkamer van Slovenië namen het co-voorzitterschap van de werkgroep *Public Procurement Updating Group* waar tot 13 oktober 2011. De opdracht van deze werkgroep bestond erin het werk van de vroegere *Working Group on public procurement* te actualiseren. Op het Contactcomité van de voorzitters in Luxemburg op 13 en 14 oktober 2011 werd het eindverslag van de werkzaamheden van deze groep voorgesteld en werd ook beslist deze werkgroep te ontbinden.

4.2 Organisaties van hoge controle-instellingen

4.2.1 INTOSAI

Het Rekenhof heeft als lid en voormalig voorzitter van de INTOSAI-subcommissie voor internecontrole-normen (*International Organization of Supreme Audit Institutions*) nauw samengewerkt met het nieuwe Poolse voorzitterschap (bilaterale vergadering en vergadering van taakcoördinatoren, Warschau, februari en november 2011; vergadering van interne auditdiensten van de Verenigde Naties, Parijs, september 2011). Daarnaast nam het Rekenhof, als lid van de desbetreffende INTOSAI-werkgroepen, in de loop van 2011 deel aan de werkzaamheden inzake verantwoording en transparantie van hoge controle-instellingen en inzake programma-evaluatie (werkgroepvergadering, Parijs, mei 2011).

Het Rekenhof droeg bij aan enkele andere INTOSAI-initiatieven, in de eerste plaats de voorbereiding van een resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties betreffende de bevordering van de efficiëntie, verantwoordingsplicht, effectiviteit en transparantie van overheden door de versterking van de hoge controle-instellingen (resolutie aangenomen op 22 december 2011). Een delegatie van het Rekenhof nam ook deel aan het tweejaarlijkse UNO/INTOSAI-symposium (Wenen, juli 2011), met als thema *Effectieve samenwerking tussen hoge controle-instellingen en burgers om de publieke verantwoording te versterken*.

4.2.2 EUROSAI

Tijdens het achtste EUROSAI-congres (*European Organization of Supreme Audit Institutions*) (Lissabon, mei-juni 2011) werd het Rekenhof verkozen tot lid van het bestuurscomité (*Governing Board*) van EUROSAI voor de periode 2011-2017. Het congres keurde het eerste strategisch plan van de organisatie goed, dat geënt is op het strategisch plan van INTOSAI en eveneens de periode 2011-2017 dekt. Naast de sturing van de reguliere werkzaamheden van de organisatie, stond de bespreking van drie bijzondere thema's op het programma van het congres: de uitdagingen en eisen waarmee overheidsmanagers worden geconfronteerd, de rol van hoge controle-instellingen op het vlak van de verantwoordingsplicht (*accountability*) van overheidsmanagers en de audit van onafhankelijke agentschappen voor regulering.

Het Rekenhof heeft deelgenomen aan de derde EUROSAI/ARABOSAI-conferentie (Abu Dhabi, maart 2011) en de eerste EUROSAI/ASOSAI-conferentie (Istanbul, september 2011). Tijdens eerstgenoemde conferentie werd onder meer een samenwerking tussen Europese en Arabische HCI's opgezet met het oog op het bevorderen van de implementatie van de INTOSAI-normen. De conferentie van de bestuurscomités van de Europese en Aziatische organisaties van HCI's leidde onder meer tot een raamakkoord dat de toekomstige samenwerking tussen beide organisaties richting moet geven.

In het kader van het strategisch plan van EUROSAI is het Rekenhof lid geworden van de nieuwe Goal Teams 2 *professionele normen* en 3 *kennisuitwisseling* van EUROSAI, respectievelijk onder Duits en Tsjechisch voorzitterschap, en heeft het deelgenomen aan de eerste vergaderingen van die Goal Teams (Bonn, oktober 2011, en Praag, november 2011).

Het Rekenhof heeft als lid deelgenomen aan de reguliere werkzaamheden van de EUROSAI-werkgroep voor informatietechnologie (vergaderingen in Istanbul, februari 2011, en Luxemburg, september 2011), de werkgroep voor milieu-audit (vergadering in Stockholm, oktober 2011, en seminarie over de audit van afvalbeheer, Oslo, mei 2011) en de taakgroep voor de audit van rampgerelateerde hulpstromen. In het kader van de IT-werkgroep heeft een vertegenwoordiger van het Rekenhof een IT-zelfevaluatie (*self-assessment*) in de HCI van Senegal gemodereerd.

Het Rekenhof heeft verder vertegenwoordigers afgevaardigd naar EUROSAI-seminaries inzake de audit van publiek-private samenwerking (seminarie van het EU-contactcomité en

EUROSAI, Bonn, februari 2011) en inzake het communicatiebeleid van HCI's (Warschau, mei 2011).

4.2.3 AISCCUF

Het Rekenhof is sinds 1994 schatbewaarder van de *Association des institutions supérieures de contrôle des finances publiques ayant en commun l'usage du français* (AISCCUF).

De eerste voorzitter heeft deelgenomen aan de statutaire algemene vergadering en aan de vergadering van het bureau die plaatsvonden op 21 en 22 februari 2011 in Ouagadougou (Burkina Faso).

Hij heeft eveneens deelgenomen aan de conferentie van de hoofden van de HCI's in Dakar op 24 en 25 november 2011, met als thema *De verantwoordelijkheid van de ordonnateurs*.

4.2.4 F16 – SAI Conference

De rekenkamers van de Europese landen die deelnemen aan het coproductieprogramma van de F16-vliegtuigen (België, Denemarken, Nederland, Portugal) hebben besloten in 2011 niet te vergaderen. Zoals afgesproken tijdens de vorige vergadering werden de rekenkamers per e-mail op de hoogte gehouden van de vooruitgang in het afsluiten van de afrekening voor de grote contracten *Follow on Buy* en *Mid Life Update*.

4.2.5 Gezamenlijke organisatie voor samenwerking op defensiematerieelgebied (*Organisation conjointe de coopération en matière d'armement /OCCAr*)

De OCCAr is een Europese intergouvernementele organisatie die in 1996 werd opgericht en die de samenwerking bij grote defensiematerieelprogramma's vlotter wil laten verlopen. In 2011 waren zes landen lid van OCCAr, namelijk Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Italië, België en Spanje.

België is op 27 mei 2003 lid geworden van die organisatie en neemt deel aan het Airbus A400M-programma.

Een lid van het Rekenhof zit het college van rekeningcommissarissen van de organisatie voor.

4.2.6 European Centre for Medium-Range Weather Forecasts (*ECMWF*)

Het ECMWF is een intergouvernementele organisatie die wordt ondersteund door negentien Europese lidstaten en die meer bepaald tot doel heeft digitale methodes te ontwikkelen voor weersvoorspellingen op middellange termijn.

Een lid van het Rekenhof werd door de raad van die organisatie als rekeningcommissaris aangewezen.

4.3 Buitenlandse delegaties

In 2011 heeft het Rekenhof 65 leden van elf buitenlandse delegaties ontvangen voor een bezoek of een informatiestage over de opdrachten, de organisatie en de controlemethodes van het Rekenhof.

Op vraag van de voorzitter van de Bulgaarse rekenkamer, verzorgde het Rekenhof in november 2011 een tweedaagse opleiding over performance audit in Sofia. Door het opstellen van examenvragen die aansloten bij de opleiding, werd ook ondersteuning gegeven bij de organisatie van een intern examen.

HOOFDSTUK 5

Externe aanwezigheid

In 2011 heeft het Rekenhof deelgenomen aan diverse externe activiteiten.

5.1 European Stability Mechanism

Op de Europese Raad van 17 december 2010 werd overeenstemming bereikt over de noodzaak een permanent stabiliteitsmechanisme voor de eurozone in te stellen. Dit *European Stability Mechanism* (ESM) zal vanaf juli 2012 operationeel zijn en werd door middel van een verdrag tussen de landen van de eurozone ingesteld als een intergouvernementele organisatie naar internationaal publiekrecht, gevestigd in Luxemburg.

Dit permanente fonds zal over een totaal geplaatst kapitaal van 700 miljard euro beschikken. Daarvan zullen de landen van de eurozone vanaf 2012 in vijf verschillende tranches in totaal 80 miljard euro moeten volstorten, d.w.z. onmiddellijk in dit fonds injecteren. Het Belgische aandeel zal ongeveer 2,8 miljard euro bedragen. Voorts zal het ESM een beroep kunnen doen op een combinatie van toegezegd opvraagbaar kapitaal en garanties van de landen van de eurozone, ten belope van in het totaal 620 miljard euro.

De verdeelsleutel voor de bijdrage van elk land in het totale geplaatste kapitaal van het ESM wordt gebaseerd op zijn deelname in het kapitaal van de Europese Centrale Bank. Deze sleutel bedraagt voor België 3,48%, waardoor het totale engagement van België in het ESM ongeveer 24,4 miljard euro zal belopen. Het grootste deel hiervan zal bestaan uit opvraagbaar kapitaal. Met uitzondering van de vol te storten aandelen zullen de verrichtingen van het ESM geen enkele weerslag hebben op de schuld van de deelnemende landen.

De artikelen 29 en 30 van het (geamendeerde) verdrag tot instelling van het ESM bepalen dat de rekeningen van het ESM worden gecontroleerd door onafhankelijke externe auditors die verantwoordelijk zijn voor de certificering van de jaarrekening. Het auditcomité, bevoegd voor de interne en de externe audit, bestaat uit vijf leden die door de Raad van gouverneurs zijn benoemd vanwege hun competentie in financiële en auditzaken, en bevat twee leden van de hoge controle-instanties (HCI's) van de ESM-leden - volgens een toerbeurtsysteem tussen deze instanties - en één lid van de Europese Rekenkamer.

Voorafgaand aan de amendering van het verdrag had het Duitse Bundesrechnungshof op 27 september 2011 een vergadering belegd met vertegenwoordigers van de HCI's van de eurozonelanden, waaraan ook vertegenwoordigers van het Belgische Rekenhof deelnamen. Het doel van deze vergadering bestond erin op operationeel niveau een gemeenschappelijk standpunt voor te bereiden, dat de HCI's in staat moest stellen een doeltreffende externe controle conform de ISSAI-normen in te schrijven in de statuten van het ESM. Dit gemeenschappelijke standpunt werd geformuleerd in een voorstel van resolutie voor het EU-contactcomité, dat door het Belgische Rekenhof in zijn algemene vergadering van 5 oktober 2011 werd onderschreven.

5.2 Bijzondere commissie Dexia

Op verzoek van de heer André Flahaut, voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, en van mevrouw Marie-Christine Marghem, voorzitter van de bijzondere commissie die er mee wordt belast de omstandigheden te onderzoeken die hebben geleid tot de ontmanteling van de nv Dexia, heeft het Rekenhof drie auditeurs gedetacheerd bij die commissie. De auditeurs hebben, onder de leiding van de twee deskundigen van de bijzondere commissie, de hen voorgelegde documenten onderzocht. Zij hebben vervolgens verslag uitgebracht bij die deskundigen. De detachering liep in december 2011 en begin 2012.

5.3 Fedcom

Fedcom, het informatiseringsproject voor de implementatie van de nieuwe budgettaire en algemene boekhouding bij de federale Staat, werd op 1 januari 2011 bij drie nieuwe departementen ingevoerd. De toepassing is nu in twaalf FOD's en POD's van het algemeen bestuur operationeel.

Het Rekenhof volgt de progressieve invoering van Fedcom op de voet op want dit IT-project biedt nieuwe mogelijkheden voor zijn controles en heeft belangrijke implicaties op zijn controlemethodologie.

Het Rekenhof heeft in 2011 deelgenomen aan de werkzaamheden van de gespecialiseerde werkgroep *Gebruikers van Fedcom* en het werd regelmatig gevraagd advies te verlenen in tal van technische dossiers, onder meer met betrekking tot de redactie van de uitvoeringsbesluiten bij de wet van 22 mei 2003.

5.4 Infosessie over de wet van 22 mei 2003 voor de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de staatsbedrijven

De dienst *Federale Accountant* van de FOD Budget en Beheerscontrole organiseerde op 29 april 2011 in Brussel een informatiedag voor de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de staatsbedrijven van de federale Staat, teneinde die diensten meer duidelijkheid te verschaffen over de bepalingen van de federale comptabiliteitswet van 22 mei 2003 die op hen van toepassing zullen worden en van de manier waarop hun verrichtingen met die van het algemeen bestuur zullen moeten worden geconsolideerd.

Op die studiedag heeft een medewerker van het Rekenhof de resultaten, conclusies en aanbevelingen van de audit *Vorbereiding op de boekhoudkundige verplichtingen van de wet van 22 mei 2003 door de diensten die niet tot het algemeen bestuur behoren* voorgesteld, die in 2010 werd uitgevoerd en waarover in het 167e Boek van het Rekenhof werd gerapporteerd. Het Rekenhof had in dat onderzoek vastgesteld dat er onvoldoende maatregelen werden genomen

opdat de bedoelde diensten en instellingen de nieuwe regels inzake boekhouding en financiële rapportering tijdig, volledig en correct zouden kunnen toepassen.

De informatiedag heeft geleid tot de oprichting van een bijzondere werkgroep *Consolidat*, die de consolidatie van de verrichtingen van deze diensten met de Fedcomtoepassing van het algemeen bestuur moet voorbereiden, en waarin het Rekenhof ook is vertegenwoordigd.

5.5 Single audit binnen de Vlaamse Gemeenschap

Op 26 januari 2011 werd een afsprakennota inzake financiële audit in de Vlaamse overheid ondertekend tussen het Rekenhof, het agentschap Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) en het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR). Met de afsprakennota bevestigen zij hun streven naar een maximale afstemming en complementariteit van hun auditwerkzaamheden, met respect voor ieders autonomie, regelgeving en specifieke verantwoordelijkheden.

Op 8 februari 2011 vierde het agentschap Interne Audit van de Vlaamse Administratie zijn 10-jarig bestaan met een academische zitting in het teken van *Single audit – een teamwerk van controleactoren*. Tijdens deze lustrumviering gaf de voorzitter van het Rekenhof een uiteenzetting over de visie van het Rekenhof op single audit³¹.

Ook na het afsluiten van de afsprakennota ging het overleg tussen het Rekenhof, IAVA en het IBR verder. Het overleg wil de samenwerking tussen de controleactoren verdiepen, onder meer door het organiseren van gezamenlijke vormingssessies. Op 21 oktober 2011 was er een eerste gezamenlijke informatiesessie over single audit, waarbij elke controleactor zijn werkwijze toelichtte en aangaf hoe er kan worden samengewerkt.

Doorheen 2011 werd het Rekenhof samen met de andere controleactoren (IAVA, bedrijfsrevisoren, Inspectie van Financiën, enz.) betrokken bij de voorbereiding van het besluit van de Vlaamse Regering over single audit.

5.6 Betrekkingen met het Vlaams Parlement en de Vlaamse overheid

Op 19 januari 2011 lichtte het Rekenhof in het Vlaams Parlement voor een publiek van parlementsleden, fractiemedewerkers en parlementaire ambtenaren toe hoe het Rekenhof zijn onderzoeksthema's kiest op basis van monitoring, risico-analyse en toetsing aan selectiecriteria. Ook werd belicht hoe de audits vervolgens worden opgezet en hoe de rapporten tot stand komen.

Op 28 maart 2011 organiseerde het Rekenhof een ontmoeting met de commissiesecretarissen van het Vlaams Parlement. Doel was elkaar beter te leren kennen en informatie en goede

³¹ Deze uiteenzetting vormde ook de basis voor een artikel in het tijdschrift *Audit, Control & Governance*, nr. 7, jaargang 14, weken 13 en 14 van 2011.

praktijken uit te wisselen die de parlementaire bespreking van de Rekenhofproducten kunnen optimaliseren. Uit het overleg kwamen een aantal bestaande goede praktijken en een aantal verbeterpunten naar voor die een goede bespreking van de Rekenhofverslagen kunnen bevorderen. De conclusies werden meegenomen naar het overleg van 6 mei 2011 tussen de voorzitters van het Vlaams Parlement en het Rekenhof.

Afhankelijk van de omstandigheden, maar minstens eenmaal per jaar, houden de voorzitter van het Vlaams Parlement en de voorzitter van het Rekenhof overleg om de afstemming van de wederzijdse verwachtingen te optimaliseren. Op het overleg van 6 mei 2011 werden onder meer afspraken gemaakt over de wijze van opvolging van Rekenhofaudits in opvolgingsbesprekingen in de parlementaire commissie, over de indiening van het rekeningenboek en over de opmaak van een protocol m.b.t. de samenwerking tussen beide instellingen. Dit protocol werd ondertussen gefinaliseerd en op 20 maart 2012 ondertekend door de voorzitters van het Vlaams Parlement en het Rekenhof.

Op initiatief van de voorzitter van het Vlaams Parlement vond op 16 juni 2011 het begrotingsoverleg plaats tussen de voorzitters van het Vlaams Parlement, het Rekenhof en de kabinetten van de minister-president van de Vlaamse Regering en van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting. Dit resulteerde in een aantal afspraken in het kader van de begroting en de begrotingsopmaak, zoals de overlegging door de Vlaamse Regering aan het Rekenhof van de voorbereidende documenten van de begroting. Daarnaast werden afspraken gemaakt inzake de rapportering door de Vlaamse Regering in haar beleidsbrieven over de uitvoering van de aanbevelingen van het Rekenhof en inzake een maximaal overleg tussen de Vlaamse Regering en het Rekenhof over de besluiten tot uitvoering van het Rekendecreet.

Op 20 oktober 2011 ontving het Rekenhof het college van regeringscommissarissen in het hoger onderwijs voor een eerste gedachtewisseling over single audit, de bestaande praktijken op dit vlak en verdere mogelijkheden. Er werd afgesproken het niet te houden bij dit eenmalige brede contact. De voorzitter van het college van regeringscommissarissen nodigde het Rekenhof alvast uit voor een nieuwe ontmoeting teneinde verdere invulling te kunnen geven aan de eerste algemene afspraken.

5.7 Vertegenwoordiging bij het auditcomité van de Service public de Wallonie

Het Rekenhof werd in november 2010 ervan op de hoogte gebracht dat een auditcomité van de *Service public de Wallonie* werd opgericht. Toen het werd uitgenodigd om hieraan mee te werken als vaste genodigde, heeft het Rekenhof op 14 december 2010 zijn vertegenwoordiger bij dat comité aangewezen.

De eerste vergadering van het auditcomité heeft plaatsgevonden op 18 maart 2011. Bij die gelegenheid werden het huishoudelijk reglement van het comité evenals het auditcharter ter goedkeuring aan de leden voorgelegd. In dat charter worden de opdracht, de bevoegdheden

en de verantwoordelijkheden van de directie interne audit, verbonden aan het secretariaat-generaal van de *Service public de Wallonie* gedefinieerd en worden meer bepaald de belangrijkste regels van de gedragscode van de interne auditors gepreciseerd.

5.8 Deelname aan een studiedag met betrekking tot de subsidies

Het *Centre Montesquieu d'études de l'action publique* van de *Université catholique de Louvain* (U.C.L.) nam in maart 2011 het initiatief voor een studiedag over de subsidies. Een lid van het Rekenhof nam het voorzitterschap waar van een gedeelte van die studiedag, gewijd aan de sociale en fiscale aspecten van de subsidie en aan de administratieve, financiële en gerechtelijke controles ervan³².

5.9 Deelname aan een internationaal seminarie rond innovatie in performance audit

Ingevolge de uitnodiging van de Algemene Rekenkamer om deel te nemen aan een internationaal seminarie rond innovatie in *performance audit* (Den Haag, 24 en 25 november 2011) heeft een personeelslid van het Rekenhof een presentatie gegeven over de toepassing van regressieanalyse in doelmatigheidsonderzoek. Deze methode werd gebruikt in een audit over de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (doelgroepenbeleid, financiering en toezicht)³³. Een van de onderdelen van de audit bestond uit een onderzoek naar de wachttijden in de centra. Om een inzicht te krijgen in de mogelijke verklarende factoren voor de individuele wachttijden, werden verschillende regressieanalyses uitgevoerd.

5.10 Bijdrage aan een publicatie over performance auditing

In 2011 verscheen het boek *Performance auditing: contributing to accountability in democratic government*³⁴, het eerste boek over *performance auditing* sinds een decennium³⁵, waarin ontwikkelingen in performance auditing in een aantal landen worden geanalyseerd.

Het boek gaat dieper in op de manier waarop performance audits worden uitgevoerd (keuze van onderwerpen, normen waarmee wordt geoordeeld, gehanteerde onderzoeksmethoden, kwaliteitsbewaking, enz.) en op het beschikbare bewijsmateriaal over de bijdrage die performance auditing levert tot een beter functionerende overheid en een betere democratische verantwoording.

32 Renders, D.(ed.) (2011), *Les Subventions*, Centre Montesquieu d'études de l'action publique, Larcier, 860 p.

33 Het verslag van de audit werd gepubliceerd in januari 2012.

34 Lonsdale, J., Wilkins, P., Ling, T. (eds.), *Performance Auditing: Contributing to Accountability in Democratic Government*, Edward Elgar, 351 p.

35 Het vorige boek dateert van 1999: Pollitt, C., Girre, X., Lonsdale, J., Mul, R., Summa, H., Waerness, M. (1999), *Performance or Compliance. Performance Audit and Public Management in Five Countries*, Oxford University Press, 248 p.

HOOFDSTUK 5
Externe aanwezigheid

Drie van de vijftien hoofdstukken van het boek werden geschreven door medewerkers van het Rekenhof³⁶.

³⁶ Put, V. (2011), Norms in performance audits: some strategic considerations, 75-94; Put, V., Turksema, R. (2011), Selection of performance audits topics by Supreme Audit Institutions, 51-74; Van Loocke, E., Put, V. (2011), The impact of performance audits of SAIs: a review of the existing evidence, 175-208.

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Begroting 2011 van het Rekenhof

Ontvangstenbegroting 2011 (in duizend euro)

Code		Begroting
Lopende ontvangsten		
1	Financiële opbrengsten	178,00
2	Eigen ontvangsten	1,10
3	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00
	Totaal van de lopende ontvangsten	179,10
Kapitaalontvangsten		
4	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00
	Totaal van de kapitaalontvangsten	0,00
Transferontvangsten		
5	Dotatie	46.882,00
	Totaal van de transferontvangsten	46.882,00
	Algemeen totaal	47.061,10

BIJLAGEN

Uitgavenbegroting van 2011 (in duizend euro)

Code		Begroting
Lopende uitgaven		
A	Leden van het Rekenhof	1.689,30
B	Personeel	45.451,50
D	Documentatie	215,00
E	Gebouwen	2.558,50
G	Uitrusting en onderhoud	59,50
H	Verbruiksgoederen	158,00
I	Post – Telecom	133,00
J	Informatica en Bureautica	590,00
L	Externe relaties	171,00
M	Wagenpark	40,30
N	Onvoorziene uitgaven	5,00
O	Externe medewerkers	40,00
Q	Internationale organisaties	15,00
U	Specifieke opdrachten	10,00
	Totaal van de lopende uitgaven	51.136,10
Kapitaaluitgaven		
EE	Gebouwen	222,00
GG	Uitrusting en onderhoud	161,00
JJ	Informatica en Bureautica	1.130,00
MM	Wagenpark	70,00
	Totaal van de kapitaaluitgaven	1.583,00
	Transferuitgaven	0,00
Algemeen totaal		52.719,10

Bijlage 2 – Rekening 2010 van het Rekenhof

Ontvangstenrekening van 2010 (in duizend euro)

Code		Aangepaste ramingen	Gerealiseerde ontvangsten
Lopende ontvangsten			
1	Financiële opbrengsten	261,50	175,20
2	Eigen ontvangsten	1,20	0,83
3	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00	29,49
	Totaal van de lopende ontvangsten	262,70	205,52
Kapitaalontvangsten			
4	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00	18,28
	Totaal van de kapitaalontvangsten	0,00	18,28
Transferontvangsten			
5	Dotatie	45.428,00	45.428,00
	Totaal van de transferontvangsten	45.428,00	45.428,00
	Algemeen totaal	45.690,70	45.651,80

BIJLAGEN

Uitgavenrekening van 2010 (in duizend euro)

Code		Aangepaste begroting	Aangerekende uitgaven
Lopende uitgaven			
A	Leden van het Rekenhof	1.686,70	1.626,80
B	Personeel	44.651,70	41696,16
D	Documentatie	225,00	174,80
E	Gebouwen	2.679,00	2.398,83
G	Uitrusting en onderhoud	65,50	29,50
H	Verbruiksgoederen	153,00	95,18
I	Post – Telecom	142,50	88,63
J	Informatica en Bureautica	718,00	430,98
L	Externe relaties	178,00	98,73
M	Wagenpark	42,30	25,74
N	Onvoorziene uitgaven	5,00	1,18
O	Externe medewerkers	40,00	20,78
Q	Internationale organisaties	15,00	9,41
U	Specifieke opdrachten	10,00	0,00
	Totaal van de lopende uitgaven	50.611,70	46.696,72
Kapitaaluitgaven			
EE	Gebouwen	462,00	31,89
GG	Uitrusting en onderhoud	206,00	63,47
JJ	Informatica en Bureautica	991,00	354,90
MM	Wagenpark	70,00	0,00
	Totaal van de kapitaaluitgaven	1.729,00	450,26
	Transferuitgaven	0,00	0,00
	Algemeen totaal	52.340,70	47.146,98

Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke Basis
Agentschap voor Buitenlandse Handel (ABH)	Jan Debucquoy	Wet van 18.12.2002, bijlage II, art. 13 (samenwerkingsakkoord van 24.05.2002)
APETRA	Jan Debucquoy	Wet van 26.01.2006, art. 37
ASTRID	Franz Wascotte	Wet van 08.06.1992 (8), art. 18
Belgacom	Romain Lesage Pierre Rion	Wet van 21.03.1991, art. 25
Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO)	Jozef Beckers	Wet van 03.11.2001, art. 5bis
Belgische Technische Coöperatie (BTC)	Jozef Beckers Didier Claisse	Wet van 21.12.1998, art. 29
Belgocontrol	Philippe Roland Romain Lesage	Wet van 21.03.1991, art. 25
bpost	Philippe Roland Jozef Beckers	Wet van 21.03.1991, art. 25
Entreprise publique des technologies nouvelles de l'information et de la communication de la Communauté française (ETNIC)	Didier Claisse	Decreet van 09.01.2003
Fonds du logement des familles nombreuses de Wallonie (FLW)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 185bis
Fonds Ecureuil de la Communauté française	Alain Bolly	Decreten van 20.06.2002 en 09.01.2003
Institut de la formation en cours de carrière (IFC) – Communauté française	Didier Claisse	Decreet van 09.01.2003
Nationale Loterij	Jan Debucquoy	Wetten van 22.07.1991 en 19.04.2002, art. 20
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) – Holding	Ignace Desomer Michel de Fays	Wet van 21.03.1991, art. 25
INFRABEL en NMBS	Michel de Fays Rudi Moens	Wet van 21.03.1991, art. 25

BIJLAGEN

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke Basis
Office de la naissance et de l'enfance (ONE) – Communauté française	Didier Claisse	Decreet van 09.01.2003
Paleis voor Schone Kunsten	Franz Wascotte Rudi Moens	Wet van 07.05.1999, art. 15
Radio-télévision belge de la Communauté française (RTBF)	Franz Wascotte	Decreten van 14.07.1997 en 09.01.2003
Société publique de gestion de l'eau (SPGE) + Protectis (filiale de la SPGE) – Région wallonne	Alain Bolly	Gecoördineerde Waterwetboek van 03.03.2005, art. D331
Société wallonne de financement complémentaire des infrastructures (SOFICO)	Philippe Roland	Decreet van 10.03.1994, art. 10
Société wallonne des eaux (SWDE)	Pierre Rion	Gecoördineerde Waterwetboek van 03.03.2005, art. D379
Société wallonne du crédit sociale (SWCS)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 175.15
Société wallonne du logement (SWL)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 116

Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht

Leden van het federale parlement

Kamer van volksvertegenwoordigers

07.02.2011	Veerle Wouters	Betaling van de vergoeding voor bestuursdocumenten bij de FOD Financiën
08.04.2011	Hendrik Bogaert	Leningsopbrengsten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Dotatie voor gewestelijke wedertewerkstellingsprogramma's
17.06.2011	Jan Jambon Manu Beuselinck Nadia Sminate	Auditverslag inzake het beheer van de uitkeringsverzekering in de ziekte- en invaliditeitsverzekering
13.07.2011	Kristof Calvo	Studiecentrum voor Kernenergie (SCK) en Belgonucleaire
05.10.2011	Gerolf Annemans	Beliris
19.10.2011	Jan Jambon Manu Beuselinck Nadia Sminate	Onderzoeksdossier inzake het verslag m.b.t. het begroten en beheersen van de uitgaven voor geneeskundige verzorging
22.11.2011	Zuhal Demir	Onderzoeksdossier inzake het verslag m.b.t. de financiering en de controle van de bijzondere vakantiefondsen

Senaat

27.04.2011	Bart Laeremans	Onkostennota's van de directeur-generaal van de penitentiaire inrichtingen
18.05.2011	Guido De Padt	Overheidsopdrachten bij de NMBS

Leden van het Vlaams Parlement

04.04.2011	Dirk Peeters	Verslagen van de raad van bestuur van de nv BAM
27.04.2011	Marnic De Meulemeester	Verslag over de subsidiestromen binnen het beleidsdomein toerisme
15.11.2011	Hermes Sanctorum	Brownfieldconvenant Uplace Machelen

Leden van het Waalse parlement

11.05.2011	Willy Borsus	État des lieux de l'encours des engagements pour chacun des crédits dissociés
------------	--------------	---

Bijlage 5 – Publicaties

Federale Staat

Boek van het Rekenhof

- 166e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 1 – februari 2011
- 165e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 3 – februari 2011
- Boek 2011 over de Sociale Zekerheid – Globale beheren en openbare instellingen van de sociale zekerheid - oktober 2011
- 168e Boek van het Rekenhof, volumes I (commentaar) en II (tabellen) – december 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een artikel in het Boek van het Rekenhof

- Impact van de steunmaatregelen in het kader van de financiële crisis en om de financiële stabiliteit van de eurozone te vrijwaren
- Derde evaluatie van de inwerkingtreding van het project Fedcom bij sommige departementen van het algemeen bestuur
- Omzetting van orde- en thesaurierekeningen naar Fedcom – vervolgonderzoek
- Boeking in Fedcom van begrotingsuitgaven op basis van vastgestelde rechten
- Verwerking van schuldvorderingen in Fedcom, van hun ontvangst tot de boeking van de vastgestelde rechten in de algemene boekhouding en in de begrotingsboekhouding
- Encours van de vastleggingen, overgedragen schuldvorderingen en stand van de verwijl-intresten bij de federale departementen
- FOD Justitie: Financiële evolutie, opvolging en beheer van de gerechtskosten in strafzaken
- FOD Binnenlandse Zaken: Fonds ter financiering van sommige uitgaven verbonden met de veiligheid van de Europese Toppen te Brussel
- FOD Buitenlandse Zaken: Leningen van staat tot staat
- Defensie: Financiële gevolgen van de buitengebruikstelling van sommige militaire installaties
- FOD Financiën: Evaluatie van de financiële rapportering over de diverse informaticaprojecten in het kader van de Coperfinhervormingen
- FOD Financiën: Teruggave van registratierechten – automatisering van de dossiers
- FOD Sociale Zekerheid: Beveiliging van de informatica
- FOD Mobiliteit en Vervoer: Uitvoering van de tiende bijakte aan het samenwerkingsakkoord Beliris
- Overheidspensioenen: Aandachtspunten
- Arbeidsongevallen bij de federale centrale overheid

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een artikel in het Boek over de sociale zekerheid

- Overlegging van de rekeningen
- Uitgaven voor informatica aan de vzw Smals – Boekhoudkundige verwerking en opvolging door de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ): vervolgonderzoek
- Fonds voor Sluiting van Ondernemingen (FSO) - Impact van de crisis op de financiering en rol bij tijdelijke werkloosheid
- Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) – Verdeling van de werkingskosten: vervolgonderzoek
- Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) – Tegemoetkoming in de werkingsuitgaven van de vzw's CIMIRE en SIGeDIS: vervolgonderzoek
- Schadeloosstellingfonds voor Asbestslachtoffers – Werking en financiering
- Rijksdienst voor sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten (RSZPPO) - Beheer van gelden voor rekening van derden
- Rijksdienst voor sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten (RSZPPO) – Pensioenreserves: vervolgonderzoek
- Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) en Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) – Derde bestuursovereenkomsten - Doelstellingen, indicatoren en opvolging
- Invoering van een interne-auditfunctie binnen de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) – vervolgonderzoek
- Faillissementsverzekering voor zelfstandigen en tijdelijke uitbreiding naar zelfstandigen in moeilijkheden
- Toekenning van niet-recurrente resultaatgebonden voordelen aan werknemers
- Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) – Beroepsherinschakeling van personen in arbeidsongeschiktheid
- Start van het Fonds voor de Medische Ongevallen

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een afzonderlijk verslag

- Voorbereiding van de administratieve openbare instellingen, de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie en de staatsbedrijven op de boekhoudkundige verplichtingen van de comptabiliteitswet van 22 mei 2003 - januari 2011
- Spoorwegveiligheid – Overheidsopdrachten. Aanvullende bijdrage van het Rekenhof aan het parlementair onderzoek van de voorwaarden van de spoorwegveiligheid – januari 2011
- APETRA – Uitvoering van de opdrachten van openbare dienst in 2009 - februari 2011
- Internationale samenwerking van de Belgische belastingdiensten – februari 2011
- Management- en staffuncties binnen de federale overheidsdiensten – maart 2011
- Beheer van de uitkeringen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering – april 2011
- Beheer van de fiscale achterstand - april 2011
- Begroten en beheersen van de uitgaven voor geneeskundige verzorging – Opvolgingsaudit – juni 2011

BIJLAGEN

- Financiering en controle van de bijzondere vakantiefondsen – september 2011
- Bevordering van de werkgelegenheid in de private non-profitsector – Financiering, impact en beheer van de sociale Maribel – oktober 2011
- Naar een doeltreffende controle op de restrictieve mededingingspraktijken – Opvolgings-audit – december 2011
- Maatregelen tegen de overbevolking in de gevangenissen – december 2011

Andere verslagen

- Uitvoering van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie grote fiscale fraudedossiers. Analyse door het Rekenhof van het verslag van de bevoegde ministers – mei 2011.
- Evaluatie van de uitvoering van de aanbevelingen van het Rekenhof op het vlak van fiscale fraude - mei 2011

Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse provincies

Boek van het Rekenhof

- Rekeningenboek over 2010 – november 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een artikel in het Boek van het Rekenhof

- Inkohiering en inning van de onroerende voorheffing
- Interventies van de Vlaamse overheid met betrekking tot de financiële crisis
- Onderzoek naar het beheer van schadedossiers door het Vlaams Fonds voor de Lastendeling (VFLD)
- Investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid van 2000 tot 2010
- Universitair Ziekenhuis (UZ) Gent: kostenrekeningen
- Resultaten van het besparingsplan bij het Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum (OPZ) Geel
- Agentschap voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO): verantwoording van de subsidies aan gemeenten en provincies
- Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT): toepassing van het single-audit-principe
- Grondfonds: thesauriebeheer
- DAB Minafonds – Uitgaven van het Agentschap voor Natuur en Bos
- Huurovereenkomst Argexput: actualisering
- Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW): financiering van erkende kredietmaatschappijen langs de nv Eerste Vlaamse Effectisering (EVE)

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een afzonderlijk verslag

- Wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen – maart 2011
- Toezichthouder voor de Sociale Huisvesting – april 2011
- Ondersteuningsbeleid van de letteren in Vlaanderen – april 2011
- Toetsing van de vierde rapportage over alternatieve financiering en publiek-private samenwerking aan de aanbevelingen van het Rekenhof – april 2011
- Kosteloosheid en kostenbeheersing in het basisonderwijs – mei 2011
- Personeelsuitgaven van de ministeriële kabinetten en de bestuurlijke gevolgen van hun afslanking – augustus 2011.
- Toezicht op de kwaliteit van het onderwijs door de inspectie – oktober 2011
- Personeelsaangelegenheden Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) – november 2011
- Inzet van flexibiliteitsmechanismen in het Vlaamse klimaatbeleid – november 2011
- Onderhandse aankoop van lagevloertrams door de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn – november 2011

Activiteitenverslag

- Activiteitenverslag van het Rekenhof over 2010 – juni 2011

Andere verslagen

- Basisrapportage inzake het Masterplan 2020 – mei 2011

Franse Gemeenschap*Boek van het Rekenhof*

- 23e Cahier d'observations adressé au Parlement de la Communauté française – december 2011

Voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting

- Préfiguration des résultats de l'exécution du budget de la Communauté française pour l'année 2010 – mei 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een artikel in het Boek van het Rekenhof

- Contrôle des écoles fondamentales autonomes du réseau organisé par la Communauté française
- Contrôle de légalité et de régularité des dépenses de la division organique 13 – Gestion des immeubles du budget de la Communauté française pour les années 2008 à 2010
- Contrôle de légalité et de régularité des marchés publics de fournitures de la direction du support logistique pour les années 2008, 2009 et 2010
- Contrôle des dépenses des cabinets ministériels et de leurs services d'appui

Waals Gewest en Waalse provincies

Boek van het Rekenhof

- 23e Cahier d'observations adressé au Parlement wallon – december 2011

Voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting

- Préfiguration des résultats de l'exécution du budget de la Région wallonne pour l'année 2010 – mei 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een artikel in het Boek van het Rekenhof

- Mise en place d'un facturier d'entrée au sein du Service public de Wallonie
- Examen de la gestion de la redevance télévision
- Groupe Transport En Commun (TEC) : évolution des subventions d'exploitation, engagements sociaux et transport scolaire
- Récupération des traitements indûment versés par les provinces wallonnes

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een afzonderlijk verslag

- Le subventionnement régional des investissements communaux - augustus 2011
- La gestion durable de l'azote en agriculture – september 2011

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Boek van het Rekenhof

- 19e Boek van het Rekenhof voorgelegd aan het parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en aan de verenigde vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – januari 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een artikel in het Boek van het Rekenhof

- Evaluatie van de toepassing van de interne controleprocedures bepaald door het besluit van 18 oktober 2007
- Controle op de vestiging en de invordering van de autonome gewestbelasting
- Controle van de gewestelijke belastingen die geregeld worden door de ordonnanties van 22 december 1994, 27 april 1995 en 29 maart 1996

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Boek van het Rekenhof

- 19^e Boek van het Rekenhof voorgelegd aan het parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en aan de verenigde vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – januari 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een afzonderlijk verslag

- Evaluatie van de tenuitvoerlegging van de ordonnantie van 21 november 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle – maart 2011

Franse Gemeenschapscommissie

Voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting

- Préfiguration des résultats de l'exécution du budget de la Commission communautaire française pour l'année 2010 – mei 2011

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd onder de vorm van een afzonderlijk verslag

- Le subventionnement des services ambulatoires – oktober 2011

Er bestaat ook een Franse versie van dit verslag.
Il existe aussi une version française de ce rapport.

U kunt dit verslag in de taal van uw keuze raadplegen
of downloaden op de internetsite van het Rekenhof.

WETTELIJK DEPOT
D/2012/1128/16

PREPRESS, DRUK EN FOTOGRAFIE
Centrale drukkerij van de Kamer van volksvertegenwoordigers

ADRES
Rekenhof
Regentschapsstraat 2
B-1000 Brussel

TEL.
+32 2 551 81 11

FAX
+32 2 551 86 22

www.rekenhof.be